

M.A. – Ist Year

SEM – I & II

Previous Year

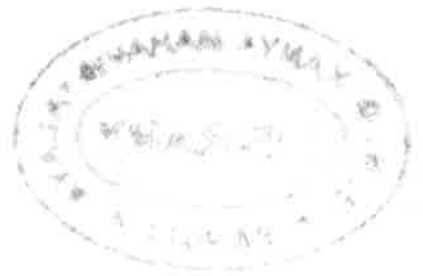
Question Papers

“ECONOMICS”

Academic Year:

(2023-24)

M.A. – Ist Year

SEM – I

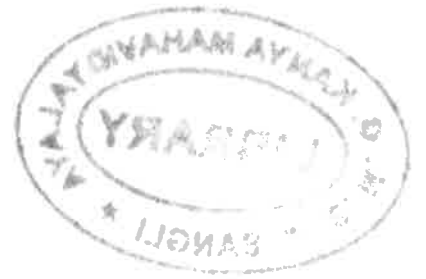
Previous Year

Question Papers

“ECONOMICS”

Academic Year:

(2023-24)

Seat
No.

SK - 292

Total No. of Pages : 4

M.A.(Part-I) (Semester-I) (New) (NEP) Examination, November - 2023

ECONOMICS

EC - 2 : Monetary Economics

Sub. Code : 88052

Day and Date : Tuesday, 21- 11- 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

Instructions :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Objective types questions.

A) Multiple choice questions. [10]

- i) The concept of value for money was first introduced by _____.
 - a) Irwin Fisher
 - b) Keynes
 - c) Adam Smith
 - d) Amartya Sen
- ii) The concept of money multiplier is related to _____.
 - a) High powerful money
 - b) Current deposits
 - c) Savings deposit
 - d) Bank rate
- iii) According to Keynes, the purpose of _____ demand for money keeps the interest rate.
 - a) Transaction
 - b) Precautionary
 - c) Speculative
 - d) All of the above
- iv) Tobin's approach to the demand for money was presented in _____.
 - a) 1960
 - b) 1958
 - c) 1968
 - d) 1918
- v) According to _____, the compensation paid for giving up cash in interest.
 - a) Prof. Meyers
 - b) Dr. Marshall
 - c) Seligman
 - d) Lord Keynes

P.T.O.

SK - 292

B) Answer in one or two sentences. [10]

- i) Which economist defines a business cycle as a purely monetary phenomenon?
- ii) In which year the doctrine of preferential domicile was propounded?
- iii) Define term structure of interest rate.
- iv) What is velocity of money.
- v) State any two primary functions of money.

Q2) Explain the factors that determine the money supply and the approach to money supply. [20]

OR

Explain the IS-LM model of interest rate in detail.

Q3) Explain the neo-classical theory of interest in detail. [20]

OR

Explain the various stages in the evolution of money and the importance of money in the economy.

Q4) Short notes. (Any four out of six). (5 marks each) [20]

- a) Supply and liquidity of money.
- b) Hayek's Business Cycle Theory.
- c) Easy and dear monetary policy.
- d) Monetary policy.
- e) Cambridge equations.
- f) Method of barter system.

SK - 292

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजव्या बाजूकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

अ) बहुपर्यायी प्रश्न.

[10]

- i) पैशाचे मुल्य ही संकल्पना यांने सर्वात प्रथम मांडली.
अ) आयर्विन फिशर ब) केन्स
क) अँडम स्मिथ ड) अमर्त्य सेन
- ii) पैसा गुणक ही संकल्पना शी निगडीत आहे.
अ) उच्च शक्तिशाली पैसा ब) चालू ठेवी
क) बचत ठेवी ड) बँक रेट
- iii) केन्सच्या मते पैशाच्या मागणीचा हेतू व्याजदर लवचिक असतो.
अ) व्यवहार ब) दक्षता
क) सट्टेबाजी ड) वरील सर्व
- iv) पैशाच्या मागणीविषयक दृष्टिकोन टोबीन यांनी साली मांडला.
अ) 1960 ब) 1958
क) 1968 ड) 1918
- v) च्यामते, रोखतेचा त्याग करण्याबद्दल दिला जाणारा मोबदला म्हणजे व्याज होय.
अ) प्रा. मेयर्स ब) डॉ. मार्शल
क) सेलिग्मन ड) लॉर्ड केन्स

ब) एका किंवा दोन वाक्यांत उत्तरे लिहा.

[10]

- i) व्यापार चक्र म्हणजे 'शुद्ध मौद्रिक घटना आहे' ही व्याख्या कोणत्या अर्थतज्ञाने केली आहे.
- ii) प्राधान्य आधिवास सिद्धांत कोणत्या वर्षी मांडला गेला?
- iii) व्याजदराच्या मुदती रचनेची व्याख्या लिहा.
- iv) पैशाचा भ्रमणवेग म्हणजे काय?
- v) पैशाची कोणतीही दोन प्राथमिक कार्ये सांगा.

प्र.2) पैशाचा पुरवठा निर्धारित करणारे घटक आणि पैशाच्या पुरवठ्याबाबतचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा. [20]

किंवा

व्याजदराचे आय एस-एलएम (IS-LM) प्रतिमान सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

प्र.3) व्याजाचा नव-सनातनवादी सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

पैशाच्या उत्क्रांतीचे विविध टप्पे आणि अर्थव्यवस्थेतील पैशाचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) (प्रत्येकी 5 गुण) [20]

- अ) पैशाचा पुरवठा व रोखता.
- ब) हायकेचा व्यापार चक्र सिद्धांत.
- क) सुलभ व महाग चलन विषयक धोरण.
- ड) मौद्रिक धोरण.
- इ) केंब्रिज समीकरणे.
- फ) वस्तू विनिमय पद्धत.

Seat
No.

SK-680

Total No. of Pages : 7

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

October/November, 2023 Examination

M.A. (Part-1) (Semester-I) Examination, (NEP-23),

ECONOMICS (Mandatory) (MAU0325MML515G2)

MONETARY ECONOMICS

SUBJECT CODE-92745

Day and Date : Tuesday, 21-11-2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

Instructions:

- i) All questions are compulsory
- ii) Figures to the right indicate marks

Q.1 Multiple choice questions. (02 marks each)

(20)

1. Compared to barter system, a monetary system.....

- A) Increases transaction cost
- B) Decreases the number of transactions
- C) Decreases prices of the products
- D) Reduces transactions costs and facilitates exchanges

2. The primary function of money is.....

- A) The store of value
- B) The medium of exchange
- C) The investment.
- D) The savings

3. According to Cambridge equation, the value of money depends upon.....

- A) Demand for money
- B) Supply of money
- C) Demand for goods and services
- D) All of the above

4. Fiscal policy is a policy of
- A) Central government B) Central bank
C) SEBI D) Commercial banks
5. The demand for money for precautionary motives is a function of....
- A) Output B) Rate of interest
C) Employment D) Income
6. If the RBI desire to decrease the money supply, then it should.....
- A) Lower the bank rate
B) Purchase securities from open market
C) Increase CRR
D) Lower the repo rate
7. Match the following with four alternatives.

	Group-1	Group-2
1	Supply of Money	a) Exchange of goods for goods.
2	Value of money	b) Total value of money held by the public at a particular point in time.
3	Barter System	C) Currency and Coins with public
4	Legal Tender Money	d) Purchasing power of money

Option:

- A) 1-b, 2-d, 3-a, 4-c B) 1-c, 2-b, 3-d, 4-a
C) 1-a, 2-d, 3-b, 4-c D) 1-a, 2-c, 3-b, 4-d
8. Match the following with four alternatives.

	Group-1	Group-2
1	Irving Fisher	a) Real Balance Effect
2	John Mynard Keynes	b) Monetary Theory of Trade Cycle
3	Don Patinkin	C) Liquidity Trap
4	R. G. Hawtrey	d) Quantity theory of Money

Option:

- A) 1-b, 2-d, 3-a, 4-c B) 1-c, 2-b, 3-d, 4-a
C) 1-d, 2-c, 3-a, 4-b D) 1-a, 2-c, 3-b, 4-d

9. Statement-1. The demand for money for Precautionary purposes depends on the income level.

Statement-2. The demand for money for speculative purposes depends on the interest rate. Which is the correct option?

- A) Statement 1 is true and statment 2 is false
B) Statement 2 is true and statment 1 is false
C) Both statement are true
D) Both statement are false

10. Statement-1. Reserve Bank of India adopts cheap money policy in times of inflation.

Statement-2. Reserve Bank of India adopts dear money policy during a recession.

Which is the correct option?

- A) Statement 1 is true and statment 2 is false
B) Statement 2 is true and statment 1 is false
C) Both statement are true
D) Both statement are false

Q.2 Short notes (any four out of six) (Answer Limit: 150-200 Words) (20)

- a) Evolution of Money
b) Determinants of money supply
c) Classical views on holding money
d) Real Balance effect
e) Concept of value of money
f) Money multiplier process

Q.3 Short answer questions (any two out of four)

(Answer Limit: 300-400 Words)

(20)

- a) Explain the Cambridge Cash Balance Approach.
- b) State the importance of circular flow of money.
- c) Explain the 'H' theory of money supply.
- d) Explain the criticism of Hawtrey's theory.

Q.4 Long answer questions (any one out of two)

(Answer Limit: 600-800 Words)

(20)

- a) Critically examine Fishers Quantity Theory of Money.
- b) Examine the extent of effectiveness of monetary and fiscal policies in counteracting recessionary forces.

8637

(मराठी रुपांतर)

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) सर्व प्रश्न समान गुण दर्शवितात.

प्र.१ बहुपर्यायी प्रश्न (प्रत्येकी दोन गुण) (२०)

१. वस्तू विनिमय पद्धतीशी तुलना करता, मौद्रिक पद्धतीत

अ) व्यवहाराचा खर्च वाढतो.

ब) व्यवहारांची संख्या कमी होते.

क) वस्तूच्या किंमती कमी होतात.

ड) व्यवहाराचा खर्च कमी होतो आणि विनिमय सुलभ होते.

२. पैशाचे प्राथमिक कार्य हे आहे.

अ) मूल्य संग्रह

ब) विनिमयाचे माध्यम

क) गुंतवणूक

ड) बचत

३. केंब्रिज समीकरणानुसार पैशाचे मूल्य यावर अवलंबून असते.

अ) पैशाची मागणी

ब) पैशाचा पुरवठा

क) वस्तु आणि सेवांची मागणी

ड) वरील सर्व

४. राजवित्तीय धोरण हे चे धोरण आहे.

अ) केंद्र सरकार

ब) केंद्रीय बँक

क) सेबी

ड) व्यापारी बँका

५. दक्षता हेतूसाठी असणारी पैशाची मागणी हे फलन आहे.

अ) उत्पादनाचे

ब) व्याजदराचे

क) रोजगाराचे

ड) उत्पन्नाचे

६. जर रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाला पैशाचा पुरवठा कमी करण्याची इच्छा असेल तर तिने करावे.

अ) बँक दर कमी

ब) खुल्या बाजारातून रोख्यांची खरेदी

क) रोख राखीव निधी प्रमाणात वाढ

ड) रेपो दर कमी

७. खालील चार पर्यायामधून योग्य जोडी निवडा.

गट-१	गट-२
१. पैशाचा पुरवठा	अ) वस्तूसाठी वस्तूची देवाणघेवाण.
२. पैशाचे मुल्य	ब) एका विशिष्ट वेळी सर्व लोकांकडे असणारी पैशाची संख्या
३. वस्तू विनिमय पद्धत	क) लोकांकडील नाणी आणि नोटा
४. विधीग्राह्य पैसा	ड) पैशाची खरेदी शक्ती

पर्याय :

अ) १-ब २-ड ३-अ ४-क ब) १-क २-ब ३-ड ४-अ

क) १-अ २-ड ३-ब ४-क ड) १-अ २-क ३-ब ४-ड

८. खालील चार पर्यायामधून योग्य जोडी निवडा.

गट-१	गट-२
१. आयर्विग फिशर	अ) वास्तव शिल्लक परिणाम
२. जॉन मेनार्ड केन्स	ब) व्यापारचक्राचा चलन विषयक सिद्धांत
३. डॉन पॅटीन्कीन	क) रोखता सापळा
४. आर. जी. हॉट्टे	ड) चलन संख्यामान सिद्धांत

पर्याय :

अ) १-ब २-ड ३-अ ४-क ब) १-क २-ब ३-ड ४-अ

क) १-ड २-क ३-अ ४-ब ड) १-अ २-क ३-ब ४-ड

९. विधान-१ :

दक्षता हेतूसाठी असणारी रोख पैशाची मागणी उत्पन्न पातळीवर अवलंबून असते.

विधान-२ :

साठेबाजी हेतूसाठी असणारी रोख पैशाची मागणी व्याजदरावर अवलंबून असते.

योग्य पर्याय कोणता ?

अ) विधान १ सत्य आहे आणि विधान २ असत्य आहे.

ब) विधान २ सत्य आहे आणि विधान १ असत्य आहे.

क) दोन्ही विधाने सत्य आहेत.

ड) दोन्ही विधाने असत्य आहेत.

१०. विधान-१ :

चलनवाढीच्या काळात रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया स्वस्त पैशाचे धोरण स्वीकारते.

विधान-२ :

मंदीच्या काळात रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया महाग पैशाचे धोरण स्वीकारते.

योग्य पर्याय कोणता ?

अ) विधान १ सत्य आहे आणि विधान २ असत्य आहे.

ब) विधान २ सत्य आहे आणि विधान १ असत्य आहे.

क) दोन्ही विधाने सत्य आहेत.

ड) दोन्ही विधाने असत्य आहेत.

प्र. २ टिपा लिहा. (सहा पैकी कोणत्याही चार) (शब्द मर्यादा १५०-२०० शब्द) (२०)

अ) पैशाची उत्क्रांती

ब) पैशाचा पुरवठा निर्धारित करणारे घटक

क) पैशाचा साठा विषयक सनातनवादी दृष्टीकोन

ड) वास्तव शिल्लक परिणाम

इ) पैशाच्या मूल्याची संकल्पना

फ) पैसा गुणक प्रक्रिया

प्र. ३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही दोन) (शब्द मर्यादा ३००-४०० शब्द) (२०)

अ) केंब्रिज रोख शिल्लक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

ब) पैशाच्या चक्राकार प्रवाहाचे महत्त्व सांगा.

क) पैसा पुरवठ्याचा 'एच' सिद्धांत स्पष्ट करा.

ड) हॉट्ट्रेच्या सिद्धांतावरील टीका स्पष्ट करा.

प्र. ४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (दोन पैकी कोणताही एक) (शब्द मर्यादा ६००-८०० शब्द) (२०)

अ) फिशरच्या चलन संख्यामान सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

ब) मंदीची तीव्रता कमी करण्यातील मौद्रिक आणि राजकोषीय धोरणांच्या परिणामकारकतेच्या मर्यादेचे मूल्यमापन करा.

□□□

SS-141

Total No. of Pages : 3

Seat No.	

M.A. (Part-I) (Semester-I)
Examination, April - 2024

ECONOMICS (Paper-EC-2) Compulsory (NEP)

Monetary Economics

Sub. Code : 88052

Day and Date : Thursday, 18/04/2024

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

Instructions : 1) All Questions are compulsory

(सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.)

2) Figures to the right indicate full marks.

(उजव्या बाजूकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.)

Q. 1 Objective types questions. / वस्तुनिष्ठ प्रश्न

A) Multiple Choice Questions. / बहुपर्यायी प्रश्न (2 Marks Each)

[10]

1) The theory of expectation regarding the term structure of interest rate was presented by

व्याजदराच्या मुदती रचनेबाबतचा अपेक्षाविषयक सिद्धांत यांनी मांडला.

a) Joseph / जोसेफ

b) Smith / स्मिथ

c) Friedman / फ्रीडमन

d) Fisher / फिशर

2) The money supply is the stock of money held by the

पैशाचा पुरवठा हा कडे असलेला पैशाचा साठा आहे.

a) Public / जनते

b) Public and Banking System / जनता आणि बँकिंग प्रणाली

c) Banking System and the government / बँकिंग प्रणाली आणि सरकार

d) Public, Banking System and the government / जनता, बँकिंग प्रणाली आणि सरकार

P.T.O.

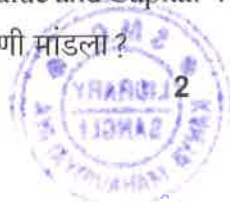
- 3) Fiscal policy is implemented by
राजकोषीय धोरण द्वारे राबविले जाते.
- a) Central Government / केंद्र सरकार
b) Commercial Banks / व्यापारी बँका
c) Central Banks / मध्यवर्ती बँका
d) None of these / वरीलपैकी नाही
- 4) is tangible/visible money
..... हा सदृश पैसा होय.
- a) Rs. 500 note / ५०० रूपयांची नोट b) Term deposit / मुदती ठेवी
c) Check of Rs. 500 / ५०० रूपयांचा चेक d) B and C Options / 'ब' आणि 'क' पर्याय
- 5) Classical economists gave importance to the of money.
सनातनवादी अर्थतज्ञांनी पैशाच्या कार्याला महत्व दिले.
- a) Means of exchange / विनिमयाचे साधन
b) Means of value collection / मूल्यसंग्रहणाचे साधन
c) Measurement tool / मूल्य मापनाचे साधन
d) All of the above / वरील सर्व

B) Answer in one or two sentences. (2 Marks Each)

[10]

एका किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.

- 1) What is legal tender money?
विधी ग्राह्य पैसा म्हणजे काय ?
- 2) Who wrote the book Purchasing Power of Money?
'मुद्रेची खरेदी शक्ती' हे पुस्तक कोणी लिहिली ?
- 3) Describe the types of investors mentioned by Professor Tobin
प्राध्यापक टोबिन ने सांगितलेले गुंतवणूकदारांचे प्रकार सांगा.
- 4) Who proposed the cash preference theory of interest?
व्याजाचा रोखता पसंती सिद्धांत कोणी मांडला ?
- 5) Who published the book "Value and Capital"?
व्हॅल्यू आणि कॅपिटल हा ग्रंथ कोणी मांडला ?

Q. 2 Explain in detail the factors affecting the velocity of money. [20]

पैशाच्या भ्रमण वेगावर परिणाम करणारे घटक सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

OR किंवा

Explain in detail the expectations theory and discrete market theory of term structure of interest rates.

व्याजदराच्या मुदती रचनेचे अपेक्षाविषयक सिद्धांत आणि विभक्त बाजार सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.

Q. 3 Explain Keynes theory of demand for money in detail. [20]

केन्सचा पैशाच्या मागणीचा सिद्धांत सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

OR किंवा

Explain the factors that determine the money supply and the approach to money supply.

पैशाचा पुरवठा निर्धारित करणारे घटक आणि पैशाच्या पुरवठ्याबाबतचे दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

Q. 4 Short Note (Any four out of six) (5 Marks Each) [20]

टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- 1) Risk Premium Theory
जोखीम प्रीमियम सिद्धांत
- 2) Impact of real balance
वास्तव शिल्लक परिणाम
- 3) 'H' theory of money supply
पैशाच्या पुरवठ्याचा 'एच' सिद्धांत
- 4) Neo-classical theory of interest
व्याजाचा नव सनातनवादी सिद्धांत
- 5) Rational expectations
विवेकशील अपेक्षा
- 6) Deposit multiplier
ठेव गुणक

SS-319

Total No. of Pages : 06

Seat No.	

M.A. (Part-I) (Semester-I) (NEP-2.0)

Examination, April 2024.

ECONOMICS (Mandatory)

MAU0325MML515G2 : Monetary Economics

Sub. Code : 92745

Day and Date: Thursday, 18-04-2024

Total Marks: 80

Time: 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1a) Multiple choice questions. Choose the correct answer from the given alternatives. (12)

- 1) Monetary policy is implemented by
A) State Government B) Central Government
C) Commercial Bank D) Central Bank
- 2) Prof. Irving Fisher proposed transaction approach in
A) 1199 B) 1911
C) 2011 D) 1999
- 3) Neo classical theory of interest proposed by
A) Wicksell B) Robertson
C) Marshall D) All of these
- 4) The concept of money supply mainly associated with
A) RBI B) HDFC
C) Commercial Bank D) NABARD
- 5) is the high power money formula.
A) $HM=C+RR+ER$ B) $X=A+by+I$
C) $M=KY$ D) All of these

- 6) can be considered as a part of monetary economics.
- A) Money and Money factors B) Agricultural factors
C) Labour factors D) None of these

b) Match the following. (4)

I) Group 1

Group 2

1) Money supply	a) Friedman Approach
2) The primary function of money	b) Money that drives credit creation in an economy
3) High power money	c) Medium of Exchange
4) Quantity theory of money	d) Central Bank

Options

A) 1-b, 2-d, 3-a, 4-c	B) 1-c, 2-b, 3-d, 4-a
C) 1-a, 2-d, 3-b, 4-c	D) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

II) Match the following.

Group 1

Group 2

1) Inventory model of the demand for money	a) W. J. Baumol
2) Transaction Approach	b) J. M. Keynes
3) Liquidity preference theory	c) R. G. Hawtrey
4) Monetary theory of trade cycle	d) Irving Fisher

Options

A) 1-b, 2-d, 3-a, 4-c	B) 1-c, 2-b, 3-d, 4-a
C) 1-a, 2-d, 3-b, 4-c	D) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

C) Choose correct alternatives about the following statements. (4)

I) Statements :

- 1) The Neo Classical theory of interest takes into account reality factors such as a waiting time, preference, capital utility.
- 2) The Neo Classical theory of interest does not takes into account reality factors such as a waiting time, preference, capital utility.

Which is the correct option?

- A) Statement 1 is correct and statement 2 is incorrect.
B) Statement 2 is correct and statement 1 is incorrect.
C) Both statements are correct.
D) Both statements are incorrect.

II) Statements :

- 1) Hayek's theory of the business cycle is known as the Austrian theory of the trade cycle.
- 2) Hayek's theory of the business cycle is not known as the Austrian theory of the trade cycle.

Which is the correct option?

- A) Statement 1 is correct and statement 2 is incorrect.
- B) Statement 2 is correct and statement 1 is incorrect.
- C) Both statements are correct.
- D) Both statements are incorrect.

Q.2) Write short notes on ANY FOUR of the following. (20)

- 1) Stock and flow concept of money.
- 2) Factors affecting on High Power Money.
- 3) Determinations of Money Supply.
- 4) Baumol-Tobin approach of demand for money.
- 5) Loanable fund theory of interest.
- 6) Real balance effect.

Q.3) Answer the following questions in short. (Any two) (20)

- 1) Explain the Money Multiplier.
- 2) Briefly explain the concepts of money and near money.
- 3) State the Cambridge economist Marshall's equation of cash balance approach.
- 4) State the relative effectiveness of monetary policy.

Q.4) Answer ANY ONE in detail. (20)

- 1) Critically evaluate Hawtrey's theory of Business Cycle.

OR

- 2) Explain the functions of money in detail.

P.T.O.

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1a) बहुपर्यायी प्रश्न. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा. (12)

- 1) चलनविषयक धोरण द्वारे राबवली जाते.

A) राज्य सरकार	B) केंद्र सरकार
C) व्यापारी बँक	D) मध्यवर्ती बँक
- 2) प्रा.आयर्विग फिशरने व्यवहार दृष्टिकोन साली मांडला.

A) 1199	B) 1911
C) 2011	D) 1999
- 3) व्याजाचा नवसनातनवादी सिद्धांत यांनी प्रथम मांडला.

A) विकसेल	B) रॉबर्टसन
C) मार्शल	D) दिलेले सर्व पर्याय
- 4) पैशाचा पुरवठा ही संकल्पना प्रामुख्याने शी निगडित आहे.

A) आर.बी.आय.	B) एच.डी.एफ.सी.
C) व्यापारी बँक	D) नाबार्ड
- 5) हे उच्च शक्ती पैशाचे सूत्र आहे.

A) $HM=C+RR+ER$	B) $X=A+by+I$
C) $M=KY$	D) दिलेले सर्व पर्याय
- 6) हे मौद्रिक अर्थशास्त्राचा एक भाग मानले जाऊ शकतात.

A) पैसा आणि पैसाविषयक घटक	B) कृषीविषयक घटक
C) श्रमविषयक घटक	D) यापैकी एकही नाही

b) योग्य जोड्या लावा.

(4)

I) गट 1

- 1) पैशाचा पुरवठा
- 2) पैशाचे प्राथमिक कार्य
- 3) उच्च शक्ति पैसा
- 4) चलन संख्यामान सिद्धांत

पर्याय

- A) 1-b, 2-d, 3-a, 4-c
- C) 1-a, 2-d, 3-b, 4-c

गट 2

- a) फ्रीडमन दृष्टिकोन
- b) अर्थव्यवस्थेत जो पैसा पत निर्मितीला चालना देतो
- c) विनिमय माध्यम
- d) मध्यवर्ती बँक

- B) 1-c, 2-b, 3-d, 4-a
- D) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

II) योग्य जोड्या लावा.

गट 1

- 1) पैशाच्या मागणीचे इन्व्हेंटरी प्रतिमान
- 2) व्यवहार दृष्टिकोन
- 3) तरलता प्राधान्य सिद्धांत
- 4) व्यापारचक्राचा चलनविषयक सिद्धांत

पर्याय

- A) 1-b, 2-d, 3-a, 4-c
- C) 1-a, 2-d, 3-b, 4-c

गट 2

- a) डब्ल्यू. जे. बाउमोल
- b) जे.एम. केन्स
- c) आर.जी. हॉट्टे
- d) आयर्विंग फिशर

- B) 1-c, 2-b, 3-d, 4-a
- D) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

c) खालील वाक्यासंबंधी योग्य पर्याय निवडा.

(4)

(I) विधाने :

- 1) व्याजाच्या नवसनातनवादी सिद्धांतात प्रतीक्षा काळ, प्राधान्य, भांडवलाची उपयुक्तता यासारख्या वास्तव घटकांचा विचार केलेला आहे.
- 2) व्याजाच्या नवसनातनवादी सिद्धांतात प्रतीक्षा काळ, प्राधान्य, भांडवलाची उपयुक्तता यासारख्या वास्तव घटकांचा विचार केलेला नाही.

योग्य पर्याय कोणता?

- A) वाक्य 1 बरोबर आणि वाक्य 2 चुकीचे आहे.
- B) वाक्य 2 चुकीचे आणि वाक्य 1 बरोबर आहे.
- C) दोन्ही वाक्ये बरोबर आहेत.
- D) दोन्ही वाक्ये चुकीची आहेत.

II) खालील वाक्यासंबंधी योग्य पर्याय निवडा.

- 1) हायेक यांच्या व्यापारचक्राच्या सिद्धांताला व्यापारचक्राचा ऑस्ट्रियन सिद्धांत म्हणून ओळखले जाते.
- 2) हायेक यांच्या व्यापारचक्राच्या सिद्धांताला व्यापारचक्राचा ऑस्ट्रियन सिद्धांत म्हणून ओळखले जात नाही.

योग्य पर्याय कोणता?

- A) वाक्य 1 बरोबर आणि वाक्य 2 चुकीचे आहे.
- B) वाक्य 2 चुकीचे आणि वाक्य 1 बरोबर आहे.
- C) दोन्ही वाक्ये बरोबर आहेत.
- D) दोन्ही वाक्ये चुकीची आहेत.

Q.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

(20)

- 1) पैशाचा साठा व प्रवाह संकल्पना
- 2) उच्च शक्ती पैशावर परिणाम करणारे घटक
- 3) पैशाच्या पुरवठ्याचे निर्धारक
- 4) पैशाच्या मागणीचा बाउमोल-टॉबिन दृष्टिकोन
- 5) व्याजाचा कर्जाऊ निधी सिद्धांत
- 6) वास्तव शिल्लक परिणाम

Q.3) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन)

(20)

- 1) पैसा गुणकाची संकल्पना सांगा.
- 2) पैसा आणि जवळचा पैसा या संकल्पना थोडक्यात सांगा.
- 3) केंब्रीज अर्थतज्ज्ञ मार्शल यांचे रोख शिल्लक दृष्टिकोन समीकरण सांगा.
- 4) चलनविषयक धोरणाची सापेक्ष परिणामकारकता स्पष्ट करा.

Q.4) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

(20)

- 1) हॉट्टे यांच्या व्यापारचक्राच्या सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

- 2) पैशाची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

SK - 291

Total No. of Pages : 4

Seat No.	

M.A.(Part-I) (Semester - I) (New) (NEP) Examination, November - 2023

ECONOMICS

EC - 1 : Micro Economic Analysis

Sub. Code : 88051

Day and Date : Monday, 20 - 11- 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Multiple choice questions

A) Choose correct answer from the given alternatives. (2 marks each) [10]

- i) In case of inferior goods, the income effect is _____
 - a) Positive
 - b) Stable
 - c) Negative
 - d) Favourable
- ii) The revealed preference theory is based on the assumption of _____
 - a) Weak ordering
 - b) Scale of preferences
 - c) Consumer's indifference in choice
 - d) Strong ordering
- iii) _____ is a condition for producer's equilibrium.
 - a) Slope of iso-quant curve=Slope of iso-cost line
 - b) Iso-quant should be convex to origin
 - c) Both 'a' and 'b'
 - d) None of the above
- iv) Under Chamberline's approach to monopolistic competition _____ demand curve is more elastic.
 - a) Market
 - b) Kinked
 - c) Subjective
 - d) Objective

P.T.O.

- ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)
- समतोल आणि असमतोल यातील एक फरक सांगा.
 - खर्च वक्रांच्या आधुनिक दृष्टीकोनाचे एक वैशिष्ट्य सांगा.
 - बिगर संगनमत अल्पजनाधिकार म्हणजे काय?
 - द्विपक्षीय मक्तेदारी मध्ये विक्रेत्यांची संख्या किती असते?
 - सीमान्तवादी विश्लेषणावरील एक टीका सांगा.

प्र.2) प्रकट पसंती सिद्धांत विशद करा.

[20]

किंवा

उत्पादन घटकांच्या किमान खर्च संयोगासह उत्पादकाचा समतोल स्पष्ट करा.

प्र.3) अल्पजनाधिकारामध्ये दिसून येणारी किंमत ताठरता विशद करा.

[20]

किंवा

मारिसच्या व्यवस्थापकीय उपक्रमाच्या प्रतीमानाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- किंमत परिणामाच्या विभाजनाचा स्लटस्की दृष्टीकोन.
- कॉब डग्लस उत्पादन फलन.
- सनातन दृष्टीकोनांतर्गत अल्पकालीन खर्च.
- कुर्णोचे अल्पजनाधिकार प्रतिमान.
- क्रेताधीरांतर्गत किंमत आणि उत्पादन निश्चिती.
- सीमान्त उत्पादकता सिद्धांत.

Seat
No.

SK-679

Total No. of Pages : 7

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR
October/November, 2023 Examination
M.A. (Part-I) Semester-I
ECONOMICS (Paper- MM-1) (NEP)
Paper- Micro Economic Analysis
Subject Code: 92744

Day and Date : Monday, 20-11-2023
Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

Total Marks : 80

Instructions:

- 1) All questions are compulsory
- 2) All questions carry equal marks.

Q.1 Multiple choice questions

(12)

A) Choose correct answer from the given alternatives. (2 marks each)

i) In case of inferior goods, the substitution effect is.....

a. Positive	b. Stable
c. Negative	d. Unfavourable

ii) The reason why a monopolistically competitive firm enjoys pricing power is

a. Excess capacity	b. Collusion
c. Product differentiation	d. Acquisitions

iii) Total Fixed cost curve is

- a. Parallel to X-axis
- b. Parallel to Y-axis
- c. Positively sloped
- d. Negatively sloped

- iv) A single large employer for labour and a well-organized and strong trade union managing supply of labour in a town is an example of.....
- a. Monopoly b. Monopsony
c. Perfect Competition d. Bilateral Monopoly
- v) Which model lays more stress on sales revenue maximisation as an objective of firm?
- a. Williamson's b. Chamberlin's
c. Baumol's d. Bain's
- vi) Cartel is an example of.....
- a. Duopoly b. Collusive oligopoly
c. Non-collusive oligopoly d. Monopsony

B) Match the following (2 marks each) (04)

I Group 1

- 1 Demand
2 Concept of reserve capacity
3 L shaped long run average cost curve
4 J R Hicks

- A 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
C 1-c, 2-d, 3-a, 4-b

Group 2

- a) Traditional approach to costs
b) Indifference curve approach
c) Desire backed by money
d) Modern approach to costs

- B 1-d, 2-c, 3-a, 4-b
D 1-b, 2-d, 3-c, 4-a

II Group 1

- 1 E Chamberlin
2 Paul Sweezy
3 JS Bain
4 Bertrand

- A 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
C 1-c, 2-d, 3-a, 4-b

Group 2

- a) Price war in oligopoly
b) Monopolistic competition
c) Entry preventing price
d) Kinked demand curve

- B 1-d, 2-c, 3-a, 4-b
D 1-b, 2-d, 3-c, 4-a

C. Choose a correct alternative about following statements (2 marks each) (04)

- I
1. Indifference curves are always convex to origin.
 2. Indifference curves never intersect each other.
- A. Both statements are correct
B. Both statements are incorrect
C. Statement 1 is correct and statement 2 is incorrect
D. Statement 1 is incorrect and statement 2 is correct
- II
1. Chamberlin has developed the product exhaustion theorem
 2. Product exhaustion theorem states that if all factors of production are paid equal to their marginal products, total product will exhaust.
- A. Both statements are incorrect
B. Both statements are correct
C. Statement 1 is correct and statement 2 is incorrect
D. Statement 1 is incorrect and statement 2 is correct

Q.2 Write short notes (Any Four out of Six) (20)

- i) Demand function
- ii) Euler's theorem
- iii) Cobb-Douglas production function
- iv) Features of monopolistic competition
- v) Cournot's model of oligopoly
- vi) Full cost pricing rule

Q.3 Answer the following questions in short (Any Two out of Four) (20)

- i) Elaborate the utility approach to consumer behaviour.
- ii) Present the equilibrium of firm with least cost combinations of inputs.

iii) Explain the price and output determination under cartel.

iv) Write a note on Williamson's model of managerial discretion.

Q.4 What is price effect? Explain Slutsky's and Hicks' approach of dividing price effect. (20)

OR

Critically evaluate Buin's limit pricing theory.

(मराठी रुपांतर)

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) सर्व प्रश्न समान गुण आहेत.

प्र.१ वस्तुनिष्ठ प्रश्न

- अ) दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी २ गुण) (१२)
१. हलक्या वस्तूंच्या बाबतीत, पर्यायता परिणाम हा असतो.
अ) धनात्मक ब) स्थिर
क) ऋणात्मक ड) प्रतीकूल
२. मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेतील पेढीस किंमत निर्धारणाची शक्ती प्राप्त होण्याचे कारण म्हणजे होय.
अ) अतिरिक्त क्षमता ब) संगनमत
क) वस्तुभेद ड) अधिग्रहण
३. एकूण स्थिर खर्च वक्र असतो.
अ) क्ष - अक्षाला समांतर ब) य - अक्षाला समांतर
क) धनात्मक उताराचा ड) ऋणात्मक उताराचा
४. एखाद्या शहरातील श्रमाची मागणी करणारा एकच मोठा नियोक्ता मालक आणि श्रमाच्या पुरवठ्याचे व्यवस्थापन करणारी भक्कम कामगार संघटना हे चे उदाहरण आहे.
अ) मक्तेदारी ब) क्रेताधिकार
क) पूर्ण स्पर्धा ड) द्विपक्षीय मक्तेदारी

५. कोणते प्रतिमान पेढीचे उद्दिष्ट म्हणून विक्री महसूल महत्तमीकरणावर भर देते?

- अ) विलिअमसनचे ब) चेम्बरलीनचे
क) बौमोलचे ड) बेनचे

६. कार्टेल हे चे उदाहरण आहे.

- अ) द्रव्याधिकार
ब) संगनमत असलेला अल्पजनाधिकार
क) संगनमत नसलेला अल्पजनाधिकार
ड) क्रेताधिकार

ब) योग्य जोड्या लावा. (प्रत्येकी २ गुण)

(०४)

I गट-१ गट-२

१. मागणी अ) खर्चासंबंधीचा सनातनी दृष्टीकोन
२. राखीव क्षमतेची संकल्पना ब) समवृत्ती वक्र दृष्टीकोन
३. L आकाराचा दीर्घकालीन क) पैशाचे पाठबळ असणारी इच्छा
सरासरी खर्च वक्र
४. जे आर हिक्स ड) खर्चासंबंधीचा आधुनिक दृष्टीकोन

- A 1-a, 2-b, 3-c, 4-d B 1-d, 2-c, 3-a, 4-b
C 1-c, 2-d, 3-a, 4-b D 1-b, 2-d, 3-c, 4-a

II गट-१ गट-२

१. इ चेम्बरलीन अ) अल्पजनाधीकारातील किंमत युद्ध
२. पॉल स्वीडी ब) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा
३. जे एस बेन क) प्रवेश थोपवणारी किंमत
४. बर्ट्रान्ड ड) बाकदार मागणी वक्र

- A 1-a, 2-b, 3-c, 4-d B 1-d, 2-c, 3-a, 4-b
C 1-c, 2-d, 3-a, 4-b D 1-b, 2-d, 3-c, 4-a

क) खालील वाक्यासंबंधी योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी २ गुण)

(०४)

I १. समवृत्ती वक्र हे आरंभ बिंदूस नेहमी बहिर्गोल असतात.

२. समवृत्ती वक्र एकमेकांना कधीही छेदत नाहीत.

अ) दोन्ही वाक्ये बरोबर आहेत.

ब) दोन्ही वाक्ये चुकीची आहेत.

क) वाक्य १ बरोबर आणि वाक्य २ चुकीचे आहे

ड) वाक्य १ चुकीचे आणि वाक्य २ बरोबर आहे

II १. चेंब्रेरलीन यांनी उत्पादन संपुष्टततेचा सिद्धांत विकसित केला आहे.

२. उत्पादन संपुष्टततेच्या सिद्धांतानुसार जर उत्पादन घटकांना त्यांच्या सीमान्त उत्पादना इतके मोबदले दिल्यास, एकूण उत्पादन संपुष्टात येते.

अ) दोन्ही वाक्ये चुकीची आहेत.

ब) दोन्ही वाक्ये बरोबर आहेत.

क) वाक्य १ बरोबर आणि वाक्य २ चुकीचे आहे

ड) वाक्य १ चुकीचे आणि वाक्य २ बरोबर आहे

प्र. २ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

(२०)

अ) मागणी फलन

ब) युलरचा सिद्धांत

क) कॉब डग्लस उत्पादन फलन

ड) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेची वैशिष्ट्ये

इ) कुर्णो यांचे अल्पजनाधिकार प्रतिमान

फ) पूर्ण खर्च किंमत नियम

प्र. ३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन)

(२०)

अ) उपभोक्त्याच्या वर्तनासंबंधीचा उपयोगिता दृष्टीकोन विशद करा.

ब) किमान खर्च उत्पादन घटक संयोगासह पेढीचा समतोल सादर करा.

क) कार्टेल अंतर्गत किंमत आणि उत्पादन निश्चिती स्पष्ट करा.

ड) विलीअमसन यांच्या व्यवस्थापकीय अधिकार प्रतीमानावर टिप्पण लिहा.

प्र. ४ किंमत परिणाम म्हणजे काय? स्लटस्की आणि हिक्स यांचा किंमत परिणाम विभाजनाचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

(२०)

किंवा

बेनच्या मर्यादा किंमत सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

□□□

SS-158

Total No. of Pages : 06

Seat
No.

M.A. (Part-I) (Semester-I) (NEP)
Examination, April 2024.

ECONOMICS

MM-1: Micro Economic Analysis

Sub. Code : 92744

Day and Date: Tuesday, 16-04-2024

Total Marks: 80

Time: 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1a) Multiple choice questions. Choose correct answer from the given alternatives. (12)

- 1) Indifference curves are with origin.
A) Even B) Odd
C) Round D) Convex
- 2) Short run average cost curve has the shape of
A) U B) L
C) O D) None of these
- 3) When there is only one seller and one buyer in the market, it is calledmarket.
A) Perfect competition B) Monopoly
C) Bilateral Monopoly D) Monopsony
- 4) The model of managerial discretion is developed by
A) Prof. Baumol B) Prof. Williamson
C) Prof. Marris D) Hall and Hitch
- 5) Revision of demand theory is developed by
A) Samuelson B) Marshall
C) Hicks D) Chamberlin

P.T.O.

- 6) The full cost pricing rule was introduced by
A) Prof. Boumol	B) Prof. Marris
C) Hall and Hitch	D) Bain

b) Match the following. (4)

I) Group 1

- 1) Revealed Preference Theory
- 2) Elasticity of substitution
- 3) Kinked Demand Curve
- 4) Managerial Enterprise Model

Group 2

- a) Paul Sweezy
- b) Paul Samuelson
- c) Prof. Marris
- d) J. R. Hicks

Options

A) 1-b, 2-d, 3-a, 4-c	B) 1-d, 2-b, 3-c, 4-a
c) 1-a, 2-c, 3-d, 4-b	D) 1-c, 2-a, 3-b, 4-d

II) Group 1

- 1) Indifference curve approach
- 2) Marshall utility approach
- 3) Monopolistic competition
- 4) Long run average cost curve under modern approach

Group 2

- a) Cardinal measurement of utility
- b) 'L' shape
- c) Ordinal measurement of utility
- d) Product differentiation

Options

A) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d	B) 1-c, 2-a, 3-d, 4-b
c) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a	D) 1-c, 2-b, 3-d, 4-a

c) Choose a correct alternative about following statements. (4)

- I) 1) There are only few sellers in the oligopoly market.
 2) Sellers in the oligopoly market are dependent on each other.
 A) Both statements are correct.
 B) Both statements are incorrect.
 C) Statement 1 is correct and statement 2 is incorrect.
 D) Statement 1 is incorrect and statement 2 is correct.
- II) 1) A monopsony is a market in which there is only one buyer.
 2) In a monopsony market, there are two sellers.
 A) Both statements are correct.
 B) Both statements are incorrect.
 C) Statement 1 is correct and statement 2 is incorrect.
 D) Statement 1 is incorrect and statement 2 is correct.

Q.2) Write short notes on ANY FOUR of the following. (20)

- 1) Types of price leadership
- 2) Features of oligopoly
- 3) Elasticity of technical substitution
- 4) Substitution effect
- 5) Chamberlin's model of oligopoly
- 6) Kinked demand curve

Q.3) Answer the following questions in short. (Any two) (20)

- 1) State the characteristics of an Indifference curve.
- 2) Explain Baumol's sales revenue maximization model.
- 3) Explain in detail Cobb-Douglas production function.
- 4) Explain the Chamberlin's approach to equilibrium of firm under monopolistic competition.

Q.4) 1) Critically evaluate the revealed preference theory. (20)

OR

- 2) Explain in detail the marginal productivity theory of distribution.

मराठी रुपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1a) वस्तुनिष्ठ प्रश्न. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा.

(12)

1) समवर्ती वक्र हे आरंभस्थानाशी असतात.

- A) सम
B) विषम
C) गोल
D) बहिर्वक्र

2) अल्पकालीन सरासरी खर्चाचा वक्र इंग्रजीतील आकाराचा असतो.

- A) U
B) L
C) O
D) यापैकी एकही नाही

3) ज्यावेळी बाजारात एकच विक्रेता आणि एकच खरेदीदार अस्तित्वात असतो, तेव्हा त्या बाजारास म्हणतात.

- A) पूर्ण स्पर्धा
B) मक्तेदारी
C) द्वीपक्षीय मक्तेदारी
D) क्रेताधिकार

4) व्यवस्थापकीय अधिकार प्रतिमान यांनी विकसित केलेले आहे.

- A) प्रा. बाउमोल
B) प्रा. विलियमसन
C) प्रा. मॅरीस
D) हॉल आणि हिच

5) मागणी नियमाच्या फेरमांडणीचा सिद्धांत यांनी विकसित केला.

- A) सॅम्युअलसन
B) मार्शल
C) हिक्स
D) प्रा. चेंबरलीन

6) पूर्ण खर्च किंमत नियम यांनी मांडला.

- A) प्रा. बाउमोल
B) प्रा. विलियमसन
C) हॉल आणि हिच
D) बेन

b) योग्य जोड्या लावा.

(4)

I) गट 1

गट 2

- 1) अभिव्यक्त पसंती सिद्धांत
- 2) पर्यायीता लवचिकता
- 3) बाकदार मागणी वक्र
- 4) व्यवस्थापकीय उद्यम प्रतिमान

- a) पॉल स्वीझी
- b) पॉल सॅम्युअलसन
- c) प्रा. मॅरीस
- d) जे. आर. हिक्स

पर्याय

- A) 1-b, 2-d, 3-a, 4-c
- c) 1-a, 2-c, 3-d, 4-b

- B) 1-d, 2-b, 3-c, 4-a
- D) 1-c, 2-a, 3-b, 4-d

II) गट 1

गट 2

- 1) समवृत्ती वक्र दृष्टिकोण
- 2) मार्शलचे उपयोगिता विश्लेषण
- 3) मत्तेदारीयुक्त स्पर्धा
- 4) आधुनिक दृष्टिकोनांतर्गत दीर्घकालीन सरासरी खर्चाचा वक्र

- a) उपयोगितेचे अंकदर्शी मापन
- b) 'L' आकार
- c) उपयोगितेचे क्रमदर्शी मापन
- d) वस्तुभेद

पर्याय

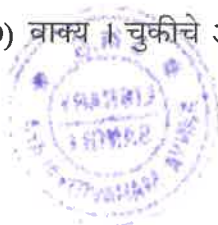
- A) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
- c) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

- B) 1-c, 2-a, 3-d, 4-b
- D) 1-c, 2-b, 3-d, 4-a

c) खालील वाक्यासंबंधी योग्य पर्याय निवडा.

(4)

- I) 1) अल्पाधिकार बाजारात अल्पसंख्य विक्रेते असतात.
- 2) अल्पाधिकारातील विक्रेते एकमेकांवर अवलंबून असतात.
- A) दोन्ही वाक्ये बरोबर आहेत.
- B) दोन्ही वाक्ये चुकीची आहेत.
- C) वाक्य 1 बरोबर आणि वाक्य 2 चुकीचे आहे.
- D) वाक्य 1 चुकीचे आणि वाक्य 2 बरोबर आहे.

- II) 1) क्रेताधिकार म्हणजे असा बाजार ज्यामध्ये ग्राहकांची संख्या एक असते.
 2) क्रेताधिकार बाजारामध्ये, दोन विक्रेते असतात.
 A) दोन्ही वाक्ये चुकीची आहेत.
 B) दोन्ही वाक्ये बरोबर आहेत.
 C) वाक्य 1 बरोबर आणि वाक्य 2 चुकीचे आहे.
 D) वाक्य 1 चुकीचे आणि वाक्य 2 बरोबर आहे.

Q.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) (20)

- 1) किंमत नेतृत्वाचे प्रकार
- 2) अल्पाधिकार बाजाराची वैशिष्ट्ये
- 3) तांत्रिक पर्यायता लवचिकता
- 4) पर्यायता परिणाम
- 5) चेम्बरलीन यांचे अल्पजनाधिकार प्रतिमान
- 6) बाकदार मागणी वक्र

Q.3) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) (20)

- 1) समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये सांगा.
- 2) बाउमोलचे विक्री प्राप्ती महत्तमीकरण प्रतिमान स्पष्ट करा.
- 3) कॉब-डग्लस उत्पादन फलन सविस्तर स्पष्ट करा.
- 4) मत्तेदारीयुक्त स्पर्धेतील पेढीच्या समतोलासंदर्भातील चेंबरलीन यांचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

Q.4) A) अभिव्यक्त पसंती सिद्धांताचे टीकात्मक विवेचन करा. (20)

किंवा

B) विभाजनाचा सीमांत उत्पादकता सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.

SS-140

Total No. of Pages : 04

Seat No.	

M.A. (Part-I) (Semester-I)
Examination, April 2024.
ECONOMICS

EC-01: Micro Economic Analysis
Sub. Code : 88051

Day and Date: Tuesday, 16-04-2024

Total Marks: 80

Time: 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

- Instructions :** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1a) Choose correct answer from the given alternatives. (10)

- 1) Revealed preference theory is based upon the concept of utility.
A) Marginal
B) Cardinal
C) Ordinal
D) Average
- 2) is the shape of the long-run average cost curve in the modern cost approach.
A) L
B) U
C) V
D) Saucer-type
- 3) The managerial enterprise model has been propounded by
A) Williamson
B) Baumol
C) Marris
D) Bains
- 4) model showed that no determinate equilibrium would be reached in a duopoly.
A) Cournot
B) Edgeworth
C) Bertrand
D) All of these
- 5) The limit price is the price which the existing firms believe they can charge without attracting entry of new firms.
A) highest
B) constant
C) lowest
D) None of these

P.T.O.

B) Answer in one or two sentences.

(10)

- 1) Define : Normative Economics.
- 2) Who propounded the revealed preference theory?
- 3) Give the full form of CES.
- 4) What do you understand by 'price rigidity' in an oligopoly market?
- 5) Who advocated the limit pricing theory?

Q.2) 1) Explain the Hicks and Slutsky Approach toward income, price and substitution effects. (20)

OR

- 2) Present graphically the short-run and long-run cost curves under the traditional cost approach.

Q.3) 1) Describe in detail, the Cournot and Bertrand's Duopoly Model. (20)

OR

- 2) Critically explain the Marris Model of Managerial Enterprise.

Q.4) Write short notes on ANY FOUR of the following. (20)

- 1) Inductive Method of Analysis
- 2) Compensated Demand Curve
- 3) Production Function of Multi-product Firm
- 4) Price Leadership
- 5) Factor Prices under Monopsony Market
- 6) Full Cost Pricing Rule

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1a) दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा. (10)

- 1) प्रगत पसंती सिद्धांत उपयोगिता संकल्पनेवर आधारित आहे.
A) सीमांत B) मूल्यदर्शी
C) क्रमदर्शी D) सरासरी
- 2) आधुनिक खर्चाच्या दृष्टिकोनामध्ये दीर्घकालीन सरासरी खर्च वक्राचा आकार हा असतो.
A) एल B) यू
C) व्ही D) बशीसारखा
- 3) यांनी व्यवस्थापकीय उद्योग प्रतिमान प्रतिपादन केले आहे.
A) विल्यमसन B) बाउमोल
C) मॉरिस D) बेन
- 4) द्वायधिकारामध्ये कोणताही निश्चित समतोल साधला जाणार नाही, हे या प्रतिमानाने दाखवून दिले आहे.
A) कुर्नो B) एजवर्थ
C) बर्ट्रांड D) दिलेले सर्व पर्याय
- 5) मर्यादा किंमत ही किंमत आहे, ज्यामुळे विद्यमान कंपन्यांना विश्वास वाटतो की त्यांनी नवीन उद्योगसंस्थांच्या प्रवेशास आकर्षित न करण्यायोग्य किंमत आकारलेली आहे.
A) कमाल B) स्थिर
C) किमान D) यापैकी एकही नाही

B) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.

(10)

- 1) आदर्शवादी अर्थशास्त्राची व्याख्या लिहा.
- 2) प्रगट पसंती सिद्धांत कोणी मांडला ?
- 3) सी.ई.एस. चे पूर्णरूप सांगा.
- 4) अल्पजनाधिकार बाजारातील किंमत ताठरता काय दर्शविते ?
- 5) मर्यादा किंमत सिद्धांत कोणी मांडला ?

Q.2) A) हिक्स आणि स्लटस्की यांचे उत्पन्न, किंमत आणि पर्यायता परिणामांचे विश्लेषण करा. (20)

किंवा

B) पारंपरिक खर्च दृष्टिकोनानुसार अल्पकालीन व दीर्घकालीन खर्च वक्र आकृतीसह स्पष्ट करा.

Q.3) A) अल्पाधिकाराचे कुर्नो आणि बट्रँड यांचे प्रतिमान स्पष्ट करा.

(20)

किंवा

B) मॅरिस यांच्या व्यवस्थापकीय उद्योग प्रतिमानाचे टिकात्मक स्पष्टीकरण करा.

Q.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

(20)

- 1) विगमन विश्लेषण पद्धत
- 2) भरपाई मागणी वक्र
- 3) बहु-उत्पादन उद्योगातील उत्पादन फलन
- 4) किंमत नेतृत्व
- 5) एकक्रियाधिकार बाजार अंतर्गत घटक किमती
- 6) पूर्ण खर्च किंमत नियम

SK - 683

Total No. of Pages : 6

Seat No.	

**M.A. (Social Sciences) (Part - I) (Semester - I) (NEP)
(New) (CBCS) Examination, November - 2023
ECONOMICS (Paper - I)
(EO-4) Principles and Practice of Co-operation (NPPCO)
Sub. Code : 92750**

Day and Date : Friday, 24 - 11 - 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

- Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Objective types questions [20]

Rewrite the following sentences by choosing correct alternatives.

- i) The national Cooperative consumer Federation was established during the _____ plan.
- a) First five-year plan b) Second five-year plan
c) Third five-year plan d) Fourth five-year plan
- ii) The product of _____ is popularly known by the brand name Amul.
- a) Katra Cooperative Dairy society
b) Kaira district Cooperative milk producers Union
c) Baroda dairy
d) All of the above
- iii) The national agricultural Cooperative marketing federation established in _____ has been playing an important role in the development of Cooperative marketing in India.
- a) 1958 b) 1968
c) 1908 d) 1918
- iv) The first marketing Cooperative was organised at _____ in former Bombay province in 1915.
- a) Hubli b) Pune
c) Thane d) Kalyan

P.T.O.

SK - 683

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) वस्तुनिष्ठ प्रश्न.

[20]

योग्य पर्याय निवडून खालील वाक्ये पुन्हा लिहा.

- i) राष्ट्रीय सहकारी ग्राहक संघाची स्थापना पंचवार्षिक योजना काळात झाली.
अ) पहिली पंचवार्षिक योजना ब) दुसरी पंचवार्षिक योजना
क) तिसरी पंचवार्षिक योजना ड) चौथी पंचवार्षिक योजना
- ii) लोकप्रिय असणारे अमूल हे ब्रँड नेम या उत्पादनाशी संबंधित आहे.
अ) कात्रा को-ऑपरेटिव्ह डेअरी सोसायटी
ब) कैरा डिस्ट्रिक्ट को-ऑपरेटिव्ह मिल्क प्रोड्यूसर युनियन
क) बरोडा डेरी
ड) वरील सर्व
- iii) भारतातील सहकारी विपणन विकासात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावणारी राष्ट्रीय कृषी सहकारी विपणन संघाची स्थापना मध्ये झाली.
अ) 1958 ब) 1968
क) 1908 ड) 1918
- iv) 1915 मध्ये पहिल्या मुंबई प्रांतात येथे प्रथम विपणन सहकारी आयोजन करण्यात आले होते.
अ) हुबळी ब) पुणे
क) ठाणे ड) कल्याण
- v) रॉबर्ट ओवेन डॉक्टर विल्यम किंग लोगी लुझाटी लॉरी ब्लॅक ही सर्व उदाहरणे ची आहेत.
अ) अर्थतज्ञ ब) सहकारी नेतृत्व
क) व्यवसायिक ड) प्रधानमंत्री
- vi) आर बी आय ची स्थापना साली झाली.
अ) 1921 ब) 1922
क) 1933 ड) 1935

SK - 683

vii) भारतातील भूविकास बँकाचे घटक त्यांच्या संबंधित कार्यासह जुळवा.

ग्रुप क्र. I

ग्रुप क्र. II

1) संचालक मंडळ

अ) अल्पकालिन वित्त प्रदान करणे

2) प्रादेशिक शाखा

ब) धोरणे आणि मार्गदर्शक तत्वे तयार करणे

3) पुनर्वित्त कार्यवाही

क) कृषी विकास प्रकल्पांची अंमलबजावणी करणे

4) प्रकल्प मुल्यांकन

ड) निर्णय घेणे व दैनंदिन प्रशासन पाहणे

अ) 1 - ब, 2 - क, 3 - ड, 4 - अ

ब) 1 - ब, 2 - अ, 3 - क, 4 - ड

क) 1 - अ, 2 - ब, 3 - क, 4 - ड

ड) 1 - क, 2 - ब, 3 - अ, 4 - ड

viii) भारतातील कामगार सहकारी संस्थांसमोरील आव्हाने त्यांच्या संबंधित वर्णनांसह जुळवा.

गट I

गट II

1) भांडवलाचा अभाव

अ) आर्थिक संसाधनांमध्ये प्रवेश

2) शासनाच्या समस्या

ब) निर्णय घेणे आणि नेतृत्व करणे

3) कौशल्य विकास

क) प्रशिक्षणाच्या संधी

4) बाजारातील स्पर्धा

ड) स्पर्धा करण्यासाठी संघर्ष करणे आणि स्पर्धात्मक बाजार

अ) 1 - ब, 2 - क, 3 - ड, 4 - अ

ब) 1 - अ, 2 - ब, 3 - क, 4 - ड

क) 1 - क, 2 - ब, 3 - अ, 4 - ड

ड) 1 - ब, 2 - अ, 3 - क, 4 - ड

ix) पुढील विधान सत्य/असत्य सांगा.

भारतातील श्रमिक सहकारी संस्थांनी यशस्वीरित्या बेरोजगारी आणि स्थिर रोजगार संधी उपलब्ध करून देउन समस्यांचे निराकरण केले आहे.

अ) सत्य

ब) असत्य

क) माहित नाही

ड) यापैकी काहीही नाही

x) पुढील विधान सत्य/असत्य सांगा

सुत व कापड उत्पादन हा भारतातील कृषी आधारित उद्योग मानला जातो.

अ) सत्य

ब) असत्य

क) माहित नाही

ड) यापैकी काहीही नाही

SK - 683

[20]

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) भारतीय सहकारी खत सहकारी संस्था (इफको)
- ब) भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संस्था (NUCI)
- क) भारतातील सहकारी साखर उद्योगाची प्रगती
- ड) सहकाराचे महत्व
- इ) राष्ट्रीय सहकारी ग्राहक संघ
- फ) सहकाराची आधुनिक तत्वे

प्र.3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाची कार्ये लिहा.
- ब) नाफेडच्या स्थापनेची उद्दिष्टे लिहा.
- क) भारतीय सहकारी संस्थांचे कार्ये लिहा.
- ड) भारतीय शेतकरी सहकारी खत संस्थेची कार्ये लिहा.

प्र.4) मध्यवर्ती सहकारी बँकांची प्रगती व कार्ये यांचे मूल्यमापन करा.

[20]

किंवा

भारतातील सहकारी ग्राहक संस्थांचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

SK - 294

Total No. of Pages : 4

Seat No.	

**M.A. (Part - I) (Semester - I) (NEP) (New) Examination,
November - 2023
ECONOMICS**

**EO-4 : Principles and Practice of Co-operation
Sub. Code : 88056**

Day and Date : Saturday, 25 - 11 - 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) All questions carry equal marks.

Q1) A) Multiple choice questions (2 marks each). [10]

- i) District Central Co-operative Banks were first established in the state of_____
 - a) Madhya Pradesh
 - b) Uttar Pradesh
 - c) Karnataka
 - d) Maharashtra
- ii) _____Bank is known as Apex Co-operative Bank.
 - a) State Bank of India
 - b) State cooperative Bank
 - c) District Central cooperative Bank
 - d) Regional cooperative Bank
- iii) In India, the structure of consumer co-operative societies is_____.
 - a) Single
 - b) Federal
 - c) Mixed
 - d) All of the above
- iv) Full form of NAFED is_____.
 - a) National agriculture marketing federation
 - b) National cooperative federation
 - c) National agriculture cooperative marketing federation
 - d) None of these
- v) The head office of NABARD is located in_____.
 - a) Pune
 - b) Mumbai
 - c) Kolkata
 - d) Chennai

P.T.O.

SK - 294

B) Answer in one or two sentences. [10]

- i) What is Non-Performing Assets?
- ii) Which is the first State cooperative Bank in India?
- iii) In which state, India's first cooperative housing society was established?
- iv) State the long form of NUCI
- v) When Indian Fertilizer federation cooperative was established?

Q2) What are the problems of District Central Co-operative Banks in India? State the remedial measures to remove the problems. [20]

OR

State the meaning of Cooperative Housing Society and explain the structure of Cooperative housing society in India.

Q3) Write in details the Cooperative consumer societies' structure in India. [20]

OR

What is meant by cooperative Marketing Societies in India? State the problems of the Cooperative Marketing Societies in India.

Q4) Short Notes (Any Four out of Six) [20]

- a) The main principles of Co-operation.
- b) Primary Agriculture Cooperative Credit Societies.
- c) Problems of Labor Cooperatives in India.
- d) Problems of Dairy Cooperative Societies in India.
- e) Role of NABARD
- f) National Cooperative development corporation (NCDC)

SK - 294

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) अ) बहुपर्यायी प्रश्न. (प्रत्येकी 2 मार्क)

[10]

- i) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांची स्थापना सर्वप्रथम राज्यात झाली.
अ) मध्य प्रदेश ब) उत्तर प्रदेश
क) कर्नाटक ड) महाराष्ट्र
- ii) शिखर सहकारी बँक या नावाने ओळखली जाते.
अ) स्टेट बँक ऑफ इंडिया ब) राज्य सहकारी बँक
क) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक ड) नागरी सहकारी बँक
- iii) भारतात सहकारी ग्राहक संस्थांची रचना स्वरूपाची आहे.
अ) एकावयवी ब) संघिय
क) मिश्र ड) वरील सर्व
- iv) नाफेडचे दीर्घरूप आहे.
अ) नॅशनल एग्रीकल्चर मार्केटिंग फेडरेशन
ब) नॅशनल को-ऑपरेटिव्ह फेडरेशन
क) नॅशनल एग्रीकल्चरल को-ऑपरेटिव्ह मार्केटिंग फेडरेशन
ड) यापैकी नाही
- v) नाबार्डचे मुख्य कार्यालय ठिकाणी आहे.
अ) पुणे ब) मुंबई
क) कलकत्ता ड) चेन्नई

ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.

[10]

- i) अनिष्पादीत मालमत्ता म्हणजे काय?
ii) भारतातील पहिली राज्य सहकारी बँक कोणती आहे?
iii) भारतातील पहिली सहकारी गृहनिर्माण संस्था कोणत्या राज्यात स्थापन झाली?
iv) एन. यु. सी. आय. चे दीर्घ रूप सांगा.
v) भारतीय शेतकरी खत सहकारी संघाची स्थापना केंव्हा झाली?

SK - 294

प्र.2) भारतातील जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या समस्या कोणत्या आहेत? त्या दूर करण्यासाठी उपाय सांगा. [20]

किंवा

सहकारी गृहनिर्माण संस्थांचा अर्थ सांगून भारतातील सहकारी गृहनिर्माण संस्थांची रचना स्पष्ट करा.

प्र.3) भारतातील सहकारी ग्राहक संस्थांची रचना सविस्तर लिहा. [20]

किंवा

भारतीय सहकारी खरेदी विक्री संस्था म्हणजे काय? भारतातील सहकारी खरेदी विक्री संस्थांच्या समस्या सविस्तर लिहा.

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) सहकाराची प्रमुख तत्वे
- ब) प्राथमिक कृषी सहकारी पतपुरवठा संस्था
- क) भारतातील श्रमिक सहकारी संस्थांच्या समस्या
- ड) भारतातील दुग्ध सहकारी संस्थांच्या समस्या
- इ) नाबार्डची भूमिका
- फ) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळ

ॐॐ २०२०

Seat No.	

M.A. (Social Sciences) (PART-I) (SEMESTER-I)

EXAMINATION, APRIL, 2024

ECONOMICS (NEP)

Principles and Practice of Co-operation (Paper-EO-4)

Elective / Optional Paper

Sub. Code : 88056

Day and Date : Tuesday, 23-04-2024

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Multiple choice questions (2 Marks each) [10]

- 1) ----- committee accepted the principles of co-operative education as a basic principle.

A) Oza	B) Dandekar
C) Mirdha	D) Robert
- 2) ----- here in England, in 1995, co-operative principles were reformulated and modernized.

A) London	B) Rochdale
C) Manchester	D) None of these
- 3) In India, there are ----- State Consumer Co-operative Societies.

A) 25	B) 1
C) 29	D) 30
- 4) Co-operative Marketing Societies are needed in an ----- dominated country like India.

A) industrially	B) service
C) agriculturally	D) consumer

(मराठी रूपांतर)

- सुचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

Q1) A) बहुपर्यायी प्रश्न (प्रत्येकी 2 मार्क).

[10]

- 1) ----- समितीने सहकारी शिक्षण हे तत्त्व मूलभूत तत्त्व म्हणून मान्य केले.
A) ओझा B) दांडेकर
C) मिर्धा D) रॉबर्ट
- 2) सन 1995 मध्ये इंग्लंड मधील ----- येथे सहकारी तत्त्वांची पुनर्मांडणी करून आधुनिक तत्त्वे नव्याने मांडली.
A) लंडन B) रॉशडेल
C) मॅचेस्टर D) यापैकी नाही.
- 3) भारतात ----- राज्य सहकारी ग्राहक संघ आहेत.
A) 25 B) 1
C) 29 D) 30
- 4) भारतासारख्या ----- प्रधान देशात सहकारी खरेदी विक्री संस्थांची आवश्यकता आहे.
A) उद्योग B) सेवा
C) कृषी D) ग्राहक
- 5) भारतात सर्वाधिक सहकारी दूध उत्पादन संस्था ----- राज्यात आहेत.
A) गुजरात B) हरियाणा
C) उत्तर प्रदेश D) महाराष्ट्र

B) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच).

[10]

- A) सहकाराची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
B) भारतात राष्ट्रीय सहकारी ग्राहक संघाचे सदस्य कोण असतात?
C) भारतीय शेतकरी खत सहकारी संघाची उद्दीष्ट्ये लिहा.
D) एन. सी. डी. सी. ची प्रशासन रचना लिहा.
E) भारतातील दुग्ध सहकारी संस्थांची रचना लिहा.
F) क्रिबको चे पूर्ण रूप सांगा.

Q2) सहकाराचा अर्थ सांगून सहकाराची मुख्य तत्त्वे सविस्तर लिहा.

किंवा

भारतातील सहकारी ग्राहक संस्थांच्या प्रगतीचा आढावा घ्या.

Q3) भारतातील सहकारी दुग्ध संस्थेच्या समस्या सांगा व त्यावरील योग्य उपाययोजना सुचवा.

[20]

किंवा

नाफेडची भूमिका आणि कार्य सविस्तर लिहा.

Q4) टिपा लिहा (कोणत्याही चार).

[20]

- A) प्राथमिक भूविकास बँकांची कार्ये.
- B) भारतातील राज्य सहकारी श्रमिक संस्था.
- C) सहकारी खरेदी-विक्री संस्थांचे फायदे.
- D) सहकारी साखर उद्योगांचे महत्त्व.
- E) क्रिबको.
- F) भारतातील स्वातंत्र्योत्तर काळातील सहकाराचा विकास.

SS-160

Total No. of Pages : 07

Seat No.	

M.A. (Part-I) (Semester-I) (CBCS)

Examination, April 2024.

ECONOMICS

EO-4: Principles and Practice of Co-operation

Sub. Code: 92750

Day and Date: Monday, 22-04-2024

Total Marks: 80

Time: 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1A) Objective questions. Rewrite the following sentences by choosing correct alternative. (20)

- 1) The Co-operative credit system in India is also in the form of
A) Single tire level
B) Double tire level
C) Three tire level
D) Multi tire level
- 2) Apex Co-operative Bank is known as
A) State Bank of India
B) State Co-operative Bank
C) District Central Co-operative Bank
D) Regional Co-operative Bank
- 3) The National Agricultural Co-operative Marketing Federation established in has been playing an important role in the development of co-operative marketing in India.
A) 1958
B) 1968
C) 1908
D) 1918

P.T.O.

4) The State of has the largest number of Co-operative milks production societies in India.

- A) Gujrat
- B) Haryana
- C) Uttar Pradesh
- D) Maharashtra

5) Anand Pattern Milk Flood Scheme was introduced in India after

- A) 1982
- B) 1970
- C) 1965
- D) 1972

6) NCCF was administered under the

- A) Multi State Co-operative Societies Act, 2002
- B) Multi State Co-operative Societies Act, 1965
- C) Multi State Co-operative Societies Act, 1964
- D) Multi State Co-operative Societies Act, 1960

7) Match the following roles with their significance in dairy co-operative societies in India.

Group 1

Group 2

1) Chairman	a) Responsible for overseeing the overall operations and management.
2) Milk Producer	b) Contributes milk to the co-operative
3) Dairy Technician	c) Ensures quality control and processing standards.
4) Marketing Manager	d) Promotes and sells dairy products in the market

Option

- A) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
- B) 1-b, 2-c, 3-a, 4-d
- C) 1-a, 2-c, 3-d, 4-b
- D) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

8) Match the following principles of co-operation with their corresponding descriptions.

Group 1

- 1) Unity of Purpose
- 2) Voluntary Participation
- 3) Open Communication
- 4) Mutual Benefit

Group 2

- a) Members freely choose to join and actively contribute.
- b) Everyone works together for a common goal.
- c) Information is transparent and flows freely among participants.
- d) Each member gains something positive from the collaboration.

Option

A) 1-b, 2-a, 3-c, 4-d	B) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
C) 1-d, 2-c, 3-a, 4-b	D) 1-a, 2-b, 3-d, 4-c

9) The National Co-operative Union of India was established in the 21st century.

A) True	B) False
C) Don't Know	D) None of these

10) Conflict is incompatible with the principles of co-operation and should be avoided at all costs.

A) False	B) True
C) Don't Know	D) None of these

Q.2) Write Short Notes (Any Four)

(20)

- 1) Khadi Development Village Industries Commission (KVIC)
- 2) Importance of Co-operative Sugar Industry in India
- 3) Progress of Land Development Banks
- 4) Problems facing State Co-operative Banks
- 5) NAFED
- 6) National Co-operative Union of India (NCUI)

P.T.O.

Q.3) Write short answers. (Any Two)

(20)

- 1) Explain briefly, the concept of 'co-operation'.
- 2) Why Co-operative societies were established?
- 3) Explain the functions of District Central Co-operative Banks.
- 4) State the main objectives of co-operative housing society in India.

Q.4) Explain in detail the structure and objectives of the consumer co-operative societies in India.

(20)

OR

Write in detail the problems of labour co-operatives in India.

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

Q.1) वस्तुनिष्ठ प्रश्न.

(20)

- 1) भारतातील सहकारी पतपुरवठा यंत्रणा स्वरूपाची आहे.
A) एकस्तरीय
B) द्विस्तरीय
C) त्रिस्तरीय
D) बहुस्तरीय
- 2) शिखर सहकारी बँक, या नावाने ओळखली जाते.
A) स्टेट बँक ऑफ इंडिया
B) राज्य सहकारी बँक
C) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक
D) प्रादेशिक सहकारी बँक
- 3) साली स्थापन झालेली नॅशनल अॅग्रीकल्चरल को-ऑपरेटिव्ह मार्केटिंग फेडरेशन ही को-ऑपरेटिव्ह मार्केटिंगच्या विकसनामध्ये महत्त्वाची भूमिका बजावत आहे.
A) 1958
B) 1968
C) 1908
D) 1918

- 4) भारतात सर्वाधिक सहकारी दूध उत्पादन संस्था राज्यात आहे.
 A) गुजरात B) हरियाणा
 C) उत्तर प्रदेश D) महाराष्ट्र
- 5) भारतामध्ये नंतर आणंद पॅटर्न दूध महापूर योजना सुरु करण्यात आली.
 A) 1982 B) 1970
 C) 1965 D) 1972
- 6) NCCF चे प्रशासन अंतर्गत केले जाते.
 A) मल्टिस्टेट को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी अॅक्ट, 2002
 B) मल्टिस्टेट को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी अॅक्ट, 1965
 C) मल्टिस्टेट को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी अॅक्ट, 1964
 D) मल्टिस्टेट को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी अॅक्ट, 1960
- 7) भारतातील दुग्ध सहकारी संस्थांमधील खालील भूमिका त्यांच्या महत्त्वाशी जुळवा.

गट 1

- 1) अध्यक्ष
- 2) दूध उत्पादक
- 3) डेअरी तंत्रज्ञ
- 4) विपणन व्यवस्थापक

गट 2

- a) एकूण कामकाज आणि व्यवस्थापनाची देखरेख करण्यासाठी जबाबदार
- b) सहकारात दुधाचे योगदान देते
- c) गुणवत्ता नियंत्रण आणि प्रक्रिया मानकांची खात्री करते.
- d) बाजारात दुग्धजन्य पदार्थांची जाहिरात आणि विक्री करते.

पर्याय

- A) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d B) 1-b, 2-c, 3-a, 4-d
 C) 1-a, 2-c, 3-d, 4-b D) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

8) गट 1

गट 2

1) उद्देशाची एकता	a) सदस्य मुक्तपणे सामील होणे आणि सक्रियपणे योगदान देणे निवडतात.
2) ऐच्छिक सहभाग	b) सर्वजण समान ध्येयासाठी एकत्र काम करतात.
3) संप्रेषण उघडा	c) माहिती पारदर्शक आहे आणि सहभागींमध्ये मुक्तपणे वाहते.
4) परस्पर लाभ	d) प्रत्येक सदस्याला सहकार्यातून काहीतरी सकारात्मक मिळते.

पर्याय

A) 1-b, 2-a, 3-c, 4-d	B) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
C) 1-d, 2-c, 3-a, 4-b	D) 1-a, 2-b, 3-d, 4-c

9) भारताच्या राष्ट्रीय सहकारी संघाची स्थापना 21व्या शतकात झाली.

A) सत्य	B) असत्य
C) माहित नाही	D) यापैकी एकही नाही

10) संघर्ष हे सहकार्याच्या तत्वांशी सुसंगत नाही आणि कोणत्याही परिस्थितीत टाळले पाहिजे.

A) असत्य	B) सत्य
C) माहित नाही	D) यापैकी एकही नाही

Q.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

(20)

- 1) खादी विकास ग्रामोद्योग आयोग (KVIC)
- 2) भारतातील सहकारी साखर उद्योगाचे महत्त्व
- 3) भू-विकास बँकांची प्रगती
- 4) राज्य सहकारी बँकांसमोरील प्रश्न
- 5) नाफेड
- 6) एन.सी.यु.आय.

Q.3) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन)

(20)

- 1) सहकाराची व्याख्या थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 2) सहकाराची स्थापना का झाली?
- 3) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांची कार्ये सांगा.
- 4) भारतातील सहकारी गृहनिर्माण संस्थांची उद्दिष्टे सांगा.

Q.4) भारतातील सहकारी ग्राहक संस्थेचे संघटन व उद्दिष्टे सविस्तर स्पष्ट करा.

(20)

किंवा

भारतातील श्रमिक सहकारी संस्थांच्या समस्या कोणत्या आहेत, यावर सविस्तर चर्चा करा.

SK - 293

Total No. of Pages : 4

Seat No.	

**M.A.(Part-I) (Semester - I) (New) (NEP)
Examination, November - 2023
ECONOMICS (Optional)
EO - 02 : Agricultural Economics
Sub. Code : 88054**

Day and Date : Thursday, 23 - 11- 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Multiple Choice Questions: (2 Marks Each) [10]

- i) Production possibility curve indicates _____
 - a) Relation between two inputs
 - b) Relation between two outputs
 - c) Relation between demand of two goods
 - d) None of these
- ii) Long form of MRTS is _____
 - a) Minimum Rate of Technical Substitution
 - b) Marginal Rate of Technical Substitution
 - c) Marginal Rate of Transformation Substitution
 - d) None of these
- iii) From the following _____ is farm efficiency measure.
 - a) Crop Yield Index
 - b) Worker Index
 - c) Land Index
 - d) Cost Index
- iv) When price elasticity is _____ then demand curve is parallel to horizontal axis.
 - a) Zero
 - b) One
 - c) Less than one
 - d) Infinite

P.T.O.

SK - 293

- v) The first stage of Mellor's 'Theory of Agriculture Development' is _____
- a) Traditional Agriculture
 - b) Traditional Agriculture & Low Capital
 - c) Technologically Dynamic Agriculture and Low Capital Technology
 - d) Technologically Dynamic Agriculture and High Capital Technology

B) Write the answers in one sentence. [10]

- i) What is agricultural management?
- ii) What is unproductive labor?
- iii) Which sector provides raw material for industrialization?
- iv) What are the components of new technology?
- v) Who proposed the traditional theory of agricultural transformation?

Q2) Discuss uncertainties in agriculture and its remedial measures. [20]

OR

Explain Schultz Theory of Transformation of Traditional Agriculture.

Q3) Explain the role of agriculture sector in economic development. [20]

OR

What is labor efficiency? Explain the measures to improve labor efficiency.

Q4) Short Notes (Any 4): [20]

- a) Risks in Agriculture
- b) National Agricultural Insurance Scheme –(NAIS)
- c) Principles of Farm Management
- d) Types of Farming
- e) Nature of Agricultural Economics
- f) Mellor's Theory of Agricultural Development

SK - 293

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरा. (प्रत्येकी 2 गुण)

[10]

- i) उत्पादन शक्यता वक्र दर्शवितो.
अ) दोन आदानामधील संबंध ब) दोन उत्पादनामधील संबंध
क) दोन वस्तूच्या मागणीतील संबंध ड) यापैकी नाही
- ii) एम.आर.टी.एस. चे पूर्णरूप आहे.
अ) Minimum Rate of Technical Substitution
ब) Marginal Rate of Technical Substitution
क) Marginal Rate of Transformation Substitution
ड) यापैकी नाही
- iii) खालीलपैकी हा शेती कार्यक्षमतेचा मापक आहे.
अ) पीक उत्पन्न निर्देशांक ब) कामगार निर्देशांक
क) भूमी निर्देशांक ड) खर्च निर्देशांक
- iv) जेव्हा किंमत लवचिकता असते तेव्हा मागणी वक्र क्षितीजसमान अक्षाला समांतर असतो.
अ) शून्य ब) एक
क) एकपेक्षा कमी ड) अनंत
- v) मेलर यांच्या कृषी विकासाच्या सिद्धांताची पहिली अवस्था आहे.
अ) पारंपारिक शेती
ब) पारंपारिक शेती व कमी भांडवल तंत्रज्ञान
क) तांत्रिकदृष्ट्या गतिशील शेती व कमी भांडवल तंत्रज्ञान
ड) तांत्रिकदृष्ट्या गतिशील शेती व उच्च भांडवल तंत्रज्ञान

SK - 293

[10]

- ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)
- कृषी व्यवस्थापन म्हणजे काय?
 - अनुत्पादक श्रम म्हणजे काय?
 - औद्योगिकीकरणासाठी कच्चा माल कोणते क्षेत्र पुरवते?
 - नव्या तंत्रज्ञानाचे कोणते घटक आहेत?
 - पारंपारिक शेती परिवर्तन सिद्धांत कोणी मांडला?

प्र.2) कृषी क्षेत्रातील अनिश्चितता आणि त्यावरील उपाय यावर चर्चा करा.

[20]

किंवा

पारंपारिक शेतीच्या परिवर्तनाचा शुल्काचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.3) आर्थिक विकासातील कृषी क्षेत्राची भूमिका स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

श्रमाची कार्यक्षमता म्हणजे काय? श्रमाची कार्यक्षमता सुधारण्यासाठी उपाय स्पष्ट करा.

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- कृषीतील धोके.
- राष्ट्रीय कृषी विमा योजना.
- शेती व्यवस्थापनाची तत्वे.
- शेतीचे प्रकार.
- कृषी अर्थशास्त्राचे स्वरूप.
- मेलरचा कृषी विकासाचा सिद्धांत.

SK-681

Total No. of Pages : 6

Seat No.	

**M.A. (Social Sciences) (Part - I) (Semester - I) (New) (NEP)
Examination,
November - 2023
ECONOMICS
Agricultural Economics
Sub. Code : 92746**

Day and Date : Wednesday, 22 - 11 - 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Multiple choice questions (Ten) (2 marks each) : [20]

A) Choose the correct answer from the given alternative (2 marks each) : [12]

- i) The full form of NAIS is _____.
 - a) National Agricultural Innovation Scheme
 - b) National Agricultural Insurance Scheme
 - c) National Agricultural Investment Scheme
 - d) None of these
- ii) Nature of Agricultural economics is _____.
 - a) Science
 - b) Art
 - c) Applied Science
 - d) All of above
- iii) Farm efficiency measures is _____.
 - a) Cropping Intensity Index
 - b) Crop Yield Index
 - c) a and b both
 - d) None of these
- iv) The book 'The Economics of Agricultural Development' is published in the year _____.
 - a) 1966
 - b) 1968
 - c) 1972
 - d) 1975

P.T.O.

SK-681

C) Choice the Correct Option on the basis of statement : [4]

- i) 1) Indian agriculture is dependent on the southwest monsoon
2) Storm, drought, price risk are the risks in agriculture
A) Statement 1 is Correct and Statement 2 is Incorrect
B) Statement 2 is Correct and Statement 1 is Incorrect
C) Both Statements are Correct
D) Both Statements are Incorrect
- ii) 1) Green Revolution started in India after 1965.
2) In India, the Green Revolution was most successful mainly in wheat and rice crops.
A) Statement 1 is Correct and Statement 2 is Incorrect
B) Statement 2 is Correct and Statement 1 is Incorrect
C) Both Statements are Correct
D) Both Statements are Incorrect

Q2) Short notes (any four out of six) : [20]

- Farm efficiency measures
- Elasticity of Demand
- National Agricultural Insurance Scheme
- Uncertainties in Agriculture
- Role of Agriculture in economic development
- Iso-cline

Q3) Short answer questions (any Two out of Four) : [20]

- What is factor - Factor relationship? Explain optimum factor combination
- Discuss the principles of farm management.
- Explain Mellors Theory of Agricultural Development
- What is labor efficiency? Explain the measures to improve labor efficiency.

Q4) Long answer question (any One out of Two) : [20]

- What is Agriculture Economics ? Discuss Nature and Scope of Agriculture Economics.
- Discuss various risks in Agriculture and it's Management Strategies.

SK-681

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे एकूण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागी योग्य ती उत्तरे लिहा (2 गुण प्रत्येक) : [12]

- i) NAIS चे पूर्ण रूप आहे.
अ) राष्ट्रीय कृषी नवप्रवर्तन योजना ब) राष्ट्रीय कृषी विमा योजना
क) राष्ट्रीय कृषी गुंतवणूक योजना ड) यापैकी नाही
- ii) कृषी अर्थशास्त्राचे स्वरूप असते.
अ) शास्त्र ब) कला
क) उपयोजित शास्त्र ड) वरीलपैकी सर्व
- iii) शेती कार्यक्षमतेचे माप आहे.
अ) पीक तीव्रता निर्देशांक ब) पीक उत्पन्न निर्देशांक
क) अ व ब दोन्ही ड) यापैकी नाही
- iv) 'The Economics of Agricultural Development' हे पुस्तक वर्षी प्रकाशित झाले.
अ) 1966 ब) 1968
क) 1972 ड) 1975
- v) शेती व्यवस्थापनाचा परिचालन व्यवस्थापन निर्णय आहे.
अ) काय उत्पादन करावे ब) पर्यवेक्षण
क) लेखांकन ड) वरीलपैकी सर्व
- vi) कृषीतील अनिश्चितता आहेत.
अ) उत्पन्न अनिश्चितता ब) किंमत अनिश्चितता
क) तांत्रिक अनिश्चितता ड) वरीलपैकी सर्व

ब) जोड्या जुळवा : [4]

- i) गट अ गट ब
- 1) उत्पादन फलन सूत्र अ) 18 फेब्रु. 2016
2) प्रधानमंत्री फसल विमा योजना ब) $P = F(a, b, c, \dots, n)$
3) पिकाची तीव्रता सूत्र क) 1999-2000
4) राष्ट्रीय कृषी विमा योजना ड) पिकाचे क्षेत्र * 100
एकूण लागवडी खालील क्षेत्र
- अ) 1-ब, 2-अ, 3-ड, 4-क ब) 1-ड, 2-क, 3-अ, 4-ब
क) 1-अ, 2-ब, 3-क, 4-ड ड) 1-ब, 2-क, 3-अ, 4-ड

SK-681

- ii) गट अ गट ब
1) पारंपारिक शेती परिवर्तन संस्था	अ) प्रा. ह्यामी व प्रा. रूत्तान
2) कृषी विकास सिद्धांत	ब) जे. डब्ल्यू. मेलर
3) प्रेरीत नवप्रवर्तन सिद्धांत	क) टी. डब्ल्यू. शूलझ
4) घटत्या फलाचा सिद्धांत	ड) डॉ. मार्शल
अ) 1-अ, 2-ब, 3-क, 4-ड	ब) 1-ब, 2-अ, 3-क, 4-ड
क) 1-क, 2-ब, 3-अ, 4-ड	ड) 1-ड, 2-ब, 3-क, 4-अ

क) विधानानुसार योग्य तो पर्याय निवडा :

[4]

- i) 1) भारतीय शेती नैऋत्य मान्सूनवर अवलंबून आहे.
2) वादळ, दुष्काळ, किंमत धोका हे शेतीतील धोके आहेत.
i) पहीले विधान सत्य आणि दूसरे विधान असत्य आहे.
ii) दूसरे विधान सत्य आणि पहीले विधान असत्य आहे.
iii) दोन्ही विधाने सत्य आहेत
iv) दोन्ही विधाने असत्य आहेत
- ii) 1) भारतात हरीतक्रांतिला सुरूवात 1965 नंतर झाली.
2) भारतात हरीतक्रांति मुख्यतः गहू व तांदूळ पिकांमध्ये सर्वाधिक यशस्वी झाली.
i) पहीले विधान सत्य आणि दूसरे विधान असत्य आहे.
ii) दूसरे विधान सत्य आणि पहीले विधान असत्य आहे.
iii) दोन्ही विधाने सत्य आहेत
iv) दोन्ही विधाने असत्य आहेत

प्र.2) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- अ) शेती कार्यक्षमता मापके
ब) मागणीची लवचिकता
क) राष्ट्रीय कृषी विमा योजना
ड) कृषीतील अनिश्चितता
इ) कृषीची आर्थिक विकासातील भूमिका
फ) प्रमाण रेषा

SK-681

प्र.3) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

[20]

- अ) घटक - घटक संबंध म्हणजे काय? युक्ततम घटक संयोग स्पष्ट करा.
- ब) शेती व्यवस्थापन तत्वांची चर्चा करा.
- क) मेलरचा कृषी विकासाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ड) श्रमाची कार्यक्षमता म्हणजे काय? श्रमाची कार्यक्षमता सुधारण्यासाठी उपाय स्पष्ट करा.

प्र.4) दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक) :

[20]

- अ) कृषी अर्थशास्त्र म्हणजे काय? कृषी अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती यांची चर्चा करा.
- ब) कृषीतील विविध धोके आणि धोके व्यवस्थापन व्यव्हरचनेची चर्चा करा.

□□□

SS-159

Total No. of Pages : 7

Seat No.	

M. A. (Part-I) (Semester I)
Examination, April - 2024
Master of Arts - NEP23
Agricultural Economics (INTER)
Sub. Code : 92746

Day and Date : Friday, 19/04/2024

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All Questions are compulsory
 - 2) Figures to the right indicate full marks

Q. 1 Multiple choice questions.

A) Choose the correct answer from the given alternative. (2 marks each) [12]

- 1) The role of agriculture in economic development is
 - a) employment Generation
 - b) Providing Raw Material to Industry
 - c) Source of Food supply
 - d) All of these
- 2) From the following is not farm management principle.
 - a) Principle of Factor Substitution
 - b) Principle of Product Substitution
 - c) Equi Marginal Return Principle
 - d) Equi-Marginal Cost Principle
- 3) The first stage of Mellor's Theory of Agriculture Development' is
 - a) Traditional Agriculture
 - b) Traditional Agriculture and Low Capital
 - c) Technologically Dynamic Agriculture and Low Capital Technology
 - d) Technologically Dynamic Agriculture and High Capital Technology
- 4) Law of variable proportion indicates
 - a) Product-Product Relationship
 - b) Factor-Product Relationship
 - c) Factor-Factor Relationship
 - d) None of these

- 5) Factor-Factor relationship denotes with the help of
- a) Iso-quant
 - b) Production Possibility Curve
 - c) Indifference Curve
 - d) None of these
- 6) The full form of NAIS is
- a) National Agricultural Innovation Scheme
 - b) National Agricultural Insurance Scheme
 - c) National Agricultural Investment Scheme
 - d) None of these

B) Match the following with four alternatives (2 marks each)

[04]

i) Group 1

Group 2

1) Marginal farmer	a) Factor-Product Relationship
2) Law of variable proportion	b) One Hectare
3) NAIS	c) 2003
4) Farm Income Insurance Scheme	d) 1999-2000

Options :

A) 1 - a, 2 - b, 3 - c, 4 - d	B) 1 - b, 2 - a, 3 - d, 4 - c
C) 1 - c, 2 - b, 3 - a, 4 - d	D) 1 - d, 2 - b, 3 - c, 4 - a

ii) Group 1

Group 2

1) Livestock Insurance Scheme	a) 1999-2000
2) Production function	b) Tenth Five Year Plan
3) Agriculture sector	c) Technical relationship between inputs and outputs
4) crop insurance scheme	d) Law of decreasing returns

Options :

A) 1 - a, 2 - b, 3 - c, 4 - d	B) 1 - b, 2 - a, 3 - c, 4 - d
C) 1 - c, 2 - b, 3 - a, 4 - d	D) 1 - b, 2 - c, 3 - d, 4 - a

SS-159

C) Choice the correct option on the basis of statement.

[04]

- i) 1. Production function means technical relationship between inputs and outputs.
2. Production possibility curve indicates Relation between two outputs
A) Statement 1 is Correct and Statement 2 is Incorrect
B) Statement 2 is Correct and Statement 1 is Incorrect
C) Both Statement are Correct
D) Both Statement are Incorrect
- ii) 1. When percentage change in demand is 20 and percentage change in price is 20 then the elasticity of demand is Unit elastic.
2. A small change in price causes huge change in quantity demanded is called Inelastic Demand.
A) Statement 1 is Correct and Statement 2 is Incorrect
B) Statement 2 is Correct and Statement 1 is Incorrect
C) Both Statement are Correct
D) Both Statement are Incorrect

Q.2 Short notes (any four out of six)

[20]

- i) Farm efficiency measures
ii) Elasticity of Demand
iii) Crop Insurance
iv) Uncertainties in Agriculture
v) Role of Agriculture in economic development
vi) Types of Farming

Q.3 Short answer questions (any Two out of Four)

[20]

- i) What is factor - Factor relationship? Explain optimum factor combination
ii) Discuss the principles of farm management.
iii) Discuss Nature and Scope of Agriculture Economics.
iv) What is labor efficiency? Explain the measures to improve labor efficiency.

SS-159

Q. 4 Long answer question (any One out of Two)

[20]

- i) Explain Mellors Theory of Agricultural Development
 - ii) Discuss various risks in Agriculture and its Management Strategies.
-

SS-159

ब) जोड्या जुळवा.

[04]

i) गट अ

गट ब

- 1) अल्पभूधारक शेतकरी
- 2) बदलत्या प्रमाणाचा नियम
- 3) NAIS
- 4) शेती उत्पन्न विमा योजना

- अ) घटक-उत्पादन संबंध
- ब) एक हेक्टर
- क) 2003
- ड) 1999-2000

पर्याय :

- अ) 1 - अ, 2 - ब, 3 - क, 4 - ड
- क) 1 - क, 2 - ब, 3 - अ, 4 - ड

- ब) 1 - ब, 2 - अ, 3 - ड, 4 - क
- ड) 1 - ड, 2 - ब, 3 - क, 4 - अ

ii) गट अ

गट ब

- 1) पशू विमा योजना
- 2) उत्पादन फलन
- 3) कृषी क्षेत्र
- 4) पीक विमा योजना

- अ) 1999-2000
- ब) दहावी पंचवार्षिक योजना
- क) आदान व प्रदान यातील तांत्रिक संबंध
- ड) घटत्या फलाचा नियम

पर्याय :

- अ) 1 - अ, 2 - ब, 3 - क, 4 - ड
- क) 1 - क, 2 - ब, 3 - अ, 4 - ड

- ब) 1 - ब, 2 - अ, 3 - ड, 4 - क
- ड) 1 - ब, 2 - क, 3 - ड, 4 - अ

क) विधानानुसार योग्य तो पर्याय निवडा.

[04]

- अ) १. उत्पादन फलन म्हणजे आदाने व प्रदाने यांतील तांत्रिक संबंध होय.
२. उत्पादन शक्यता वक्र दोन उत्पादनामधील संबंध दाखवतो.

पर्याय :

- अ) पहिले विधान सत्य आणि दूसरे विधान असत्य आहे.
- ब) दूसरे विधान सत्य आणि पहिले विधान असत्य आहे.
- क) दोन्ही विधाने सत्य आहेत.
- ड) दोन्ही विधाने असत्य आहेत.

SS-159

- ब) १. जेव्हा मागणीतील बदलाची टक्केवारी २० असेल आणि किंमतीतील बदलाची टक्केवारी २० असेल तेव्हा मागणीची लवचिकता एकक लवचिक असते.
२. किंमतीत थोडासा बदल केल्याने मागणीच्या प्रमाणात प्रचंड बदल होतो याला अलवचिक मागणी म्हणतात.

पर्याय :

- अ) पहिले विधान सत्य आणि दूसरे विधान असत्य आहे.
- ब) दूसरे विधान सत्य आणि पहिले विधान असत्य आहे.
- क) दोन्ही विधाने सत्य आहेत.
- ड) दोन्ही विधाने असत्य आहेत.

प्र. २ थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) शेती कार्यक्षमता मापके
- ब) मागणीची लवचिकता
- क) पीक विमा
- ड) कृषीतील अनिश्चितता
- इ) कृषीची आर्थिक विकासातील भूमिका
- फ) शेतीचे प्रकार

प्र. ३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) घटक-घटक संबंध म्हणजे काय? युक्ततम घटक संयोग स्पष्ट करा.
- ब) शेती व्यवस्थापन तत्वांची चर्चा करा.
- क) कृषी अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती यांची चर्चा करा.
- ड) श्रमाची कार्यक्षमता म्हणजे काय? श्रमाची कार्यक्षमता सुधारण्यासाठी उपाय स्पष्ट करा.

प्र. ४ दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक)

[20]

- अ) मेलरचा कृषी विकासाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) कृषीतील विविध धोके आणि धोके व्यवस्थापन व्युत्पन्नचनेची चर्चा करा.

•
•

SS-143

Total No. of Pages : 04

Seat No.	

M.A. (Part-I) (Semester-I)
Examination, April 2024.
ECONOMICS (Optional)
EO-2 : Agricultural Economics
Sub. Code : 88054

Day and Date: Saturday, 20-04-2024

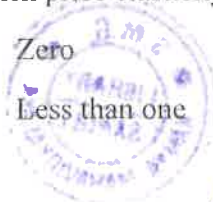
Total Marks: 80

Time: 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicates full marks.

Q.1a) Multiple Choice Questions. (10)

- 1) From the following is not farm management principle.
A) Principle of Factor Substitution B) Principle of Product Substitution
C) Equi Marginal Return Principle D) Equi Marginal Cost Principle
- 2) The is the science of that deals with organization and operation of the farm in the context of efficiency and continuous profits.
A) Farm Production B) Agricultural Economics
C) Farm Management D) Farm Efficiency
- 3) From the following is farm efficiency measure.
A) Crop Yield Index B) Worker Index
C) Land Index D) Cost Index
- 4) When price elasticity is then demand curve is parallel to horizontal axis.
A) Zero B) One
C) Less than one D) Infinite

P.T.O.

- 5) The first stage of Mellor's 'Theory of Agriculture Development' is
- A) Traditional Agriculture
 - B) Traditional Agriculture & Low Capital
 - C) Technologically Dynamic Agriculture and Low Capital Technology
 - D) Technologically Dynamic Agriculture and High Capital Technology

b) Write the answers in one sentence. (10)

- 1) What is Agricultural Economics?
- 2) Name one feature of traditional farming.
- 3) What is unproductive labor?
- 4) What are the components of new technology?
- 5) What are the inputs used in agriculture?

Q.2) 1) Explain Hayami and Ruttan Model of Agricultural Development. (20)

OR

- 2) Discuss different types of risks in agriculture and its management strategies.

Q.3) 1) Discuss uncertainties in agriculture and its remedial measures. (20)

OR

- 2) What is Agricultural Economics? Discuss Nature and Scope of Agriculture Economics.

Q.4) Write short notes. (Any Four) (20)

- 1) Mellor's Theory of Agricultural Development
- 2) Principles of Farm Management
- 3) National Agricultural Insurance Scheme - (NAIS)
- 4) Types of Farming
- 5) Crop Insurance
- 6) Farm size and productivity

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1a) खालील रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरा. (10)

- 1) खालीलपैकी हे शेती व्यवस्थापनाचे तत्त्व नाही.
A) घटक पर्यायता तत्त्व B) उत्पादन पर्यायता तत्त्व
C) समसीमांत फलाचे तत्त्व D) समसीमांत खर्चाचे तत्त्व
- 2) हे सातत्यपूर्ण नफा मिळविण्याच्या दृष्टीने शेती संघटन आणि परिचालनाचे शास्त्र आहे.
A) शेती उत्पादन B) कृषी अर्थशास्त्र
C) शेती व्यवस्थापन D) शेती कार्यक्षमता
- 3) खालीलपैकी हा शेती कार्यक्षमतेचा मापक आहे.
A) पीक उत्पन्न निर्देशांक B) कामगार निर्देशांक
C) भूमी निर्देशांक D) खर्च निर्देशांक
- 4) जेव्हा किंमत लवचिकता असते, तेव्हा मागणी वक्र क्षितीजसमान अक्षाला समांतर असतो.
A) शून्य B) एक
C) एकपेक्षा कमी D) अनंत
- 5) मेलर यांच्या कृषी विकासाच्या सिद्धांताची पहिली अवस्था आहे.
A) पारंपरिक शेती B) पारंपरिक शेती व कमी भांडवल तंत्रज्ञान
C) तांत्रिकदृष्ट्या गतिशील शेती व कमी भांडवल तंत्रज्ञान
D) तांत्रिकदृष्ट्या गतिशील शेती व उच्च भांडवल तंत्रज्ञान

b) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

(10)

- 1) कृषी अर्थशास्त्र म्हणजे काय?
- 2) पारंपरिक शेतीचे एक वैशिष्ट्य सांगा.
- 3) अनुत्पादक श्रम म्हणजे काय?
- 4) नव्या तंत्रज्ञानाचे कोणते घटक आहेत?
- 5) कृषी क्षेत्रात वापरली जाणारी आदाने कोणती?

Q.2) 1) कृषी विकासाचे हयामी आणि रुतान मॉडेल स्पष्ट करा.

(20)

किंवा

- 2) शेतीमधील विविध धोके आणि त्याच्या व्यवस्थापन व्यूहरचनेची चर्चा करा.

Q.3) 1) कृषी क्षेत्रातील अनिश्चितता आणि त्यावरील उपाय यावर चर्चा करा.

(20)

किंवा

- 2) कृषी अर्थशास्त्र म्हणजे काय? कृषी अर्थशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

Q.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

(20)

- 1) मेलरचा कृषी विकासाचा सिद्धांत
- 2) शेती व्यवस्थापनाची तत्त्वे
- 3) राष्ट्रीय कृषी विमा योजना
- 4) शेतीचे प्रकार
- 5) पीक विमा
- 6) शेतीचा आकार व उत्पादकता

Seat
No.

SK-692

Total No. of Pages : 4

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

October/November, 2023 Examination

M.A. PART-I (SEM-I)

PUBLIC ADMINISTRATION

Subject Code :92684

Day and Date : Tuesday, 21-11-2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

Instructions:

- i) All questions are compulsory
- ii) Figures to the right indicate marks

Q.1 A) Answer in one Sentence

(10)

1. Who defined that "Public administration is the art and science of management as applied to the affairs of State."
2. Who wrote the book 'An Introduction to Public Administration'?
3. In which country Independent Regulatory Commission got originated?
4. Who wrote the book 'General and Industrial Administration'?
5. "No one in the organization should have more than one boss" it is a statement related to which principle?

B) Explain the Concepts

(10)

- 1) Public Administration
- 2) Public Private Partnership
- 3) Hierarchy
- 4) Public Corporations
- 5) Promotion

Q.2) Short Notes (Any Four) (20)

- 1) Public and Private Administration
- 2) Features of Good Governance
- 3) Centralization and Decentralization in organization
- 4) Chief Executive
- 5) Budget making process
- 6) Recruitment in Personnel Administration

Q.3) Explain meaning of Public Administration and discuss critically Decision-Making Approach to the study of Public Administration. (20)

OR

Explain the importance of Disaster Management and discuss its role in Public Administration.

Q.4) Discuss in detail types of line agencies with its structure and functioning (20)

OR

Discuss in detail efforts for Administrative Reforms in India and explain O & M in India. (20)

□□□

(मराठी रुपांतर)

प्र.१अ) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

(१०)

१. "राज्याच्या व्यवहाराशी संबंधित असलेली कला व व्यवस्थापनाचे शास्त्र म्हणजे लोकप्रशासन होय." ही व्याख्या कोणी केली?
२. 'अॅन इंट्रोडक्शन टू पब्लिक अॅडमिनिस्ट्रेशन' हे पुस्तक कोणी लिहिले?
३. कोणत्या देशात स्वतंत्र नियामक मंडळांची सुरुवात झाली?
४. 'जनरल अॅन्ड इंडस्ट्रीअल अॅडमिनीस्ट्रेशन' हे पुस्तक कोणी लिहिले?
५. 'संघटनेत कोणालाही एकापेक्षा जास्त वरिष्ठ अधिकारी नसावेत' हे कोणत्या तत्वेशी संबंधित आहे.

ब) संकल्पना स्पष्ट करा.

(१०)

१. लोक प्रशासन
२. सार्वजनिक खाजगी भागीदारी
३. पदसोपान पद्धती
४. सार्वजनिक निगम
५. पदोन्नती

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

(२०)

१. सार्वजनिक आणि खाजगी प्रशासन
२. सुशासनाची वैशिष्ट्ये
३. संघटनेतील केंद्रीकरण आणि विकेंद्रीकरण
४. मुख्य कार्यकारी
५. भारताचा अर्थसंकल्प तयार करण्याची प्रक्रिया
६. सेवक प्रशासनात भरती

प्र.३ लोकप्रशासनाचा अर्थ स्पष्ट करा आणि लोकप्रशासनाच्या अभ्यासासाठीच्या निर्णय निर्धारण दृष्टीकोनाची टीकात्मक चर्चा करा. (२०)

किंवा

आपत्ती व्यवस्थापनाचे महत्त्व स्पष्ट करा आणि लोक प्रशासनातील त्याच्या भूमिकेवर चर्चा करा.

प्र.४

रेषा घटकांच्या प्रकारांची आणि कार्यपद्धती यासह तपशीलवार चर्चा करा.

(२०)

किंवा

भारतातील प्रशासकीय सुधारणांच्या प्रयत्नांची तपशीलवार चर्चा करा आणि भारतातील संघटना आणि पद्धती स्पष्ट करा.

□□□

SK - 690

Total No. of Pages : 4

Seat No.	

**M.A. (Part - I) (Semester - I) (New) (NEP)
Examination, November - 2023
ECONOMICS (Optional)
Indian Capital Market (Paper - EO8)
Sub. Code : 92747**

**Day and Date : Saturday, 25 - 11 - 2023
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.**

Total Marks : 40

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Multiple choice questions (2 Marks each) :

[10]

- i) Primary capital markets are the platform where:
 - a) New securities are issued
 - b) New securities are sold
 - c) New securities are borrowed
 - d) Both (a) and (b)
- ii) Which one is the least risky option?
 - a) Bonds
 - b) Shares
 - c) Treasury Bills
 - d) Trading
- iii) Which among the following is not an objective of SEBI?
 - a) To regulate securities market
 - b) To protect interests of investors
 - c) To promote individual businesses
 - d) To promote the development of the market

P.T.O.

SK - 690

- iv) Arrange the following Indian Financial Sector regulators in chronological order of formation.
- I) Securities and Exchange Board of India (SEBI)
 - II) Insurance Regulatory and Development Authority of India (IRDAI)
 - III) Pension Fund Regulatory and Development Authority (PFRDA)
 - IV) Forward Markets Commission (FMC)
- Codes:
- a) (I), (II), (III), (IV)
 - b) (IV), (I), (II), (III)
 - c) (I), (III), (IV), (II)
 - d) (IV), (III), (II), (I)
- v) Which of the following Statement is correct.
- I) In India, certificates of deposits and commercial papers are transacted in the money market.
 - II) Stock exchanges are the part of money market in India.
 - a) Statement (I) is wrong and statement (II) is correct
 - b) Statement (I) is correct and statement (II) is wrong
 - c) Both the statements are wrong
 - d) Both the statements are correct

Q2) Short Notes (any two out of four) [10]

- a) Functions of secondary market
- b) Four types of stocks
- c) Secondary Market Instruments
- d) Advantages of mutual fund

Q3) Long answer question (any One out of Two) [20]

- a) What is listing of securities? Discuss advantages and disadvantages of listing of securities.
- b) What is stock exchange? Explain the function of stock exchange.

SK - 690

मराठी रूपांतर

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

[10]

- i) प्राथमिक भांडवली बाजारामध्ये कोणत्या प्रकारचे व्यवहार केले जातात.
अ) नवीन सिक्युरिटीज जारी केले जातात
ब) नवीन सिक्युरिटीज विकल्या जातात
क) नवीन कर्ज रोखे घेतले जातात
ड) (अ) आणि (ब)
- ii) सर्वात कमी जोखमीचा पर्याय कोणता आहे?
अ) बाँड्स
ब) शेअर्स
क) ट्रेझरी बिले
ड) ट्रेडिंग
- iii) खालीलपैकी कोणते SEBI चे उद्दिष्ट नाही?
अ) रोखे बाजाराचे नियमन करणे
ब) गुंतवणूकदारांच्या हिताचे रक्षण करणे
क) वैयक्तिक व्यवसायांना प्रोत्साहन देणे
ड) बाजाराच्या विकासाला चालना देणे
- iv) खालील भारतीय वित्तीय क्षेत्र नियमकांची त्यांच्या निर्मितीच्या कालक्रमानुसार मांडणी करा.
I) भारतीय रोखे व विनिमय मंडळ (SEBI)
II) भारतीय विमा नियामक व विकास प्राधिकरण (IRDAI)
III) भविष्य निर्वाह निधी नियामक व विकास प्राधिकरण (PFRDA)
IV) वायदा बाजार समिती (FMC)
संकेतांक:
अ) (I), (II), (III), (IV)
ब) (IV), (I), (II), (III)
क) (I), (III), (IV), (II)
ड) (IV), (III), (II), (I)
- v) I) भारतात नाणे बाजाराचा सर्टिफिकेट ऑफ डिपॉझिट व कमर्शियल पेपर यांचे व्यवहार होतात.
II) भारतात शेअर बाजार हे नाणे बाजारात एक भाग आहे.
वरील विधानाबाबत तुम्ही काय म्हणाल.
अ) विधान (I) चूक आहे व विधान (II) बरोबर आहे.
ब) विधान (I) बरोबर आहे व विधान (II) चूक आहे.
क) वरील दोन्ही विधाने चूक आहेत.
ड) वरील दोन्ही विधाने बरोबर आहेत.

SK - 690

[10]

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) दुय्यम बाजाराची कार्ये
- ब) स्टॉक चे चार प्रकार स्पष्ट करा
- क) दुय्यम बाजार साधने
- ड) म्युच्युअल फंडाचे फायदे

प्र.3) दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक)

[20]

- अ) सिक््युरिटीज सूची म्हणजे काय? सिक््युरिटीज सूचीबद्ध करण्याचे फायदे आणि तोटे चर्चा करा.
- ब) स्टॉक एक्सचेंज म्हणजे काय? स्टॉक एक्सचेंजची कार्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	

M.A. (Part - I) (NEP) (SEMESTER-I)
EXAMINATION, APRIL, 2024
ECONOMICS (New) (Paper -E08) (Optional)
Indian Capital Market
Sub. Code : 92747

Day and Date : Tuesday, 23-04-2024

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
 2) **Figures to the right indicate full marks.**

Q1) Multiple choice questions.

[10]

- i) ----- is the component of capital market.
- A) Equity Market B) Debt Market
 C) Derivative Market D) All of the above
- ii) In the capital markets the primary suppliers of trading instruments are -----.
- A) Privately owned enterprises B) Enterprises owned by the Government
 C) Enterprises that manufacturer goods D) None of the above
- iii) ----- was the India's first digitized stock exchange.
- A) The National Stock Exchange B) The Bombay Stock Exchange (BSE)
 C) Multi Commodity Exchange (MCE) D) Over-the-Counter Exchange of India (OTCEI)
- iv) Arrange the following Indian Financial Sector regulators in chronological order of formation.
- i) Securities and Exchange Board of India (SEBI)
 ii) Insurance Regulatory and Development Authority of India (ARDAI)
 iii) Pension Fund Regulatory and Development Authority (PFRDA)

- iv) Forward Markets Commission
- A) (i),(ii),(iii),(iv) B) (iv),(i),(ii),(iii)
 C) (i),(iii),(iv),(ii) D) (iv),(iii),(ii),(i)
- v) Which is the correct option?
- I) The Capital Market in India is controlled by the RBI.
 II) RBI controls money market in India.
- A) Statement (I) is wrong and statement (II) is correct.
 B) Statement (I) is correct and statement (II) is wrong.
 C) Both statement are wrong.
 D) Both statement are correct.

Q2) Short Notes (Any two out of four)**[10]**

- A) Functions of Capital Market.
 B) Concept of stock Exchange.
 C) Characteristics of Secondary Market.
 D) The National Stock Exchange.

Q3) Long Answer Questions (Ane one out of Two).**[20]**

- a) What is Secondary Market? Explain the instruments of secondary market.
 b) What is listing of securities? Discuss the advantages and disadvantages of listing of securities.

(मराठी रूपांतर)

- सुचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

Q1) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

- 1) ----- हा भांडवल बाजाराचा घटक आहे.
- A) समभाग बाजार B) रोखे बाजार
C) डेरिव्हेटिव्ह मार्केट D) वरील सर्व
- 2) भांडवली बाजारात ट्रेडिंग साधनांचे प्राथमिक पुरवठादार ----- आहेत.
- A) खाजगी मालकीचे उपक्रम B) सरकारी मालकीचे उपक्रम
C) वस्तूंचे उत्पादन करणारे उपक्रम D) वरील पैकी नाही
- 3) ----- हे भारताचे पहिले डिजिटल स्टॉक एक्सचेंज होते.
- A) नॅशनल स्टॉक एक्सचेंज (NSE) B) बाँबे स्टॉक एक्सचेंज (BSE)
C) मल्टी कमॉडिटी एक्सचेंज (MCE) D) ओव्हर द काउंटर एक्सचेंज ऑफ इंडिया (OTCEI)
- 4) खालील भारतीय वित्तीय क्षेत्र नियमकांची त्यांच्या निर्मितीच्या कालक्रमानुसार मांडणी करा.
- i) भारतीय रोखे व विनिमय मंडळ (SEBI)
ii) भारतीय विमा नियामक व विकास प्राधिकरण (ARDAI)
iii) भविष्य निर्वाह निधी नियामक व विकास प्राधिकरण (PFRDA)
iv) वायदा बाजार समिती
- A) (i),(ii),(iii),(iv) B) (iv),(i),(ii),(iii)
C) (i),(iii),(iv),(ii) D) (iv),(iii),(ii),(i)
- 5) i) भारतातील भांडवली बाजार रिझर्व बँक ऑफ इंडिया द्वारे नियंत्रित केला जातो.
ii) रिझर्व बँक ऑफ इंडिया भारतातील नाणेबाजार नियंत्रित करते.
- वरील विधानाबाबत तुम्ही काय म्हणाल?
- A) विधान (i) चूक आहे व विधान (ii) बरोबर आहे.
B) विधान (i) बरोबर आहे व विधान (ii) चूक आहे.
C) वरील दोन्ही विधाने चूक आहेत.
D) वरील दोन्ही विधाने बरोबर आहेत.

Q2) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन).

- A) भांडवल बाजाराची कार्ये.
- B) स्टॉक एक्सचेंज संकल्पना.
- C) दुय्यम बाजाराची वैशिष्ट्ये.
- D) एन.एस.ई (NSE).

Q3) दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक).

[20]

- A) दुय्यम बाजार म्हणजे काय ते सांगून दुय्यम बाजाराची साधने स्पष्ट करा.
- B) सिक्युरिटीज सूची म्हणजे काय? सिक्युरिटीज सूचीबद्ध करण्याचे फायदे आणि तोटे यांची चर्चा करा.

Seat
No.

SK-682

Total No. of Pages : 7

**M.A. (Social Sciences) (Part - I) (Semester - I) (NEP)
(NEW) Examination, November - 2023**

ECONOMICS

Research Methodology

Sub. Code : 92755

Day and Date : Thursday, 23 - 11 - 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) All questions carry equal marks.

Q1) Multiple choice questions. (TEN) (Two marks each) : [20]

A) Complete the following sentence choosing correct alternative : [12]

- i) _____ is the first step in starting the research process.
 - a) Searching sources of information to locate problem.
 - b) Survey of related literature
 - c) Identification of problem
 - d) Searching for solutions to the problem
- ii) _____ in the plan, structure and strategies of investigation conceived so as to obtain answer to research questions and to control variance.
 - a) Research Problem
 - b) Research Design
 - c) Research Tools
 - d) Research Method
- iii) _____ is the most efficient random sampling technique.
 - a) Simple random sampling
 - b) Professional stratified sampling
 - c) Cluster random sampling
 - d) Systematic sampling

P.T.O.

SK-682

ii) Match the following

Data collection method	Characteristics
1) Field observation	a) Collects information from many data resources
2) Focus Group	b) Gathers detailed information from a small, Non - random sample
3) Intensive interviewing	c) gathers preliminary information for research project
4) Case Study	d) Studies a phenomenon in natural settings

- a) 1-a, 2-c, 3-b, 4-d b) 1-b, 2-d, 3-c, 4-a
c) 1-c, 2-d, 3-a, 4-b d) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

C) Give Two Statements (Two marks each): [4]

- i) Every research study always begins with a hypothesis.
ii) The group of individuals from whom one needs to collect data for the study is called the sample.

Which is the correct option? (or Which is the incorrect option)

- a) Statement i) is True/Correct and Statement ii) is False/Incorrect
b) Statement ii) is True/Correct and Statement i) is False/Incorrect
c) Both Statements are True/Correct
d) Both Statements are False/Incorrect

Q2) Short notes (any four out of six) (Answer Limit: 150-200 Words): [20]

- a) Steps in research process
b) Objectives of Research
c) Collection of Secondary Data
d) Interview Method
e) Tabulation of data
f) Precautions for Writing Research Reports

SK-682

Q3) Short answer questions (any Two out of Four (answer limit: 300-400 Words) :
[20]

- What do you mean by research? Describe the different types of research.
- What is a Research? Explain the Criteria of Good Research?
- What is sample Design? State its various types of Sample Design.
- What is a Hypothesis? Explain the Basic Concepts Concerning Testing Of Hypotheses.

Q4) Long answer question (any One out of Two) (answer limit: 600-800 Words) :
[20]

- What is Mean by Research Design? Explain the need and Important Concepts relating to Research design.
- What is Report Writing? Explain the Significance and Different Steps in Writing Report.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नां समान गुण आहेत.

प्र.1) बहुपर्यायी प्रश्न (दहा) (प्रत्येकी दोन गुण) : [20]

अ) योग्य पर्याय निवडा : [12]

- संशोधन प्रक्रिया सुरू करण्यासाठी ही पहिली पायरी आहे.
अ) समस्या शोधण्यासाठी माहितीचे स्रोत शोध घेणे
ब) संबंधित साहित्याचा सर्वेक्षण
क) समस्येची ओळख
ड) समस्येवर तोडगा शोधणे
- ही एक योजना, संरचना व वैचारिक अन्वेषणाची व्यूहरचना असते की, ज्यायोगे संशोधन प्रश्नांची उत्तरे मिळवते आणि तफावतीवर नियंत्रण ठेवते.
अ) संशोधन समस्या
ब) संशोधन आराखडा
क) संशोधन साधने
ड) संशोधन पद्धत

SK-682

- iii) हे अधिक कार्यक्षम संभाव्यता निवड तंत्र आहे.
- अ) साधी संभाव्यता निवड ब) प्रमाणबद्ध स्तरित नमुना
क) बहुपदी यादृच्छिक नमुना ड) व्यवस्था पद्धत नमुना
- iv) मुलाखत ही एकमेव योग्य पद्धती आहे तिची की, जी प्रकारच्या निवेदकांची माहिती गोळा करू शकते.
- अ) अशिक्षित ब) शिक्षित
क) बौद्धिक अपंगत्व ड) वरीलपैकी नाही
- v) शून्य गृहीतक तपासण्यासाठी, संशोधन वापरते :
- अ) X ब) T टेस्ट
क) ANOVA ड) कारखानाचे विश्लेषण
- vi) सहसंबंध गुणांकाचे माप नेहमीच यामध्ये असते.
- अ) +2 आणि 0 ब) -1 से +1
क) 0 आणि -1 ड) 0 से 1

ब) खालील जोड्या जुळवा (प्रत्येकी दोन गुण) : [4]

i) जोड्या जुळवा

संशोधन संकल्पना	वर्णन
1) गृहीतक	अ) ही एक सांख्यिकीय चाचणी आहे जी मापदंड बदल गृहीत धरत नाही
2) नमुना	ब) संशोधनात कोणते यंत्र वापरून तथ्य गोळा केला जातो
3) संशोधन साधन	क) त्याचे प्रतिनिधित्व करण्यासाठी मोठ्या संचातून काढलेला उपसंच
4) नॉन पॅरामेट्रिक चाचण्या	ड) दोन किंवा अधिक दोन चलांमधील संबंध दर्शवणारे तात्पुरते विधान

- अ) 1-ड, 2-क, 3-ब, 4-अ ब) 1-अ, 2-ब, 3-क, 4-ड
क) 1-ब, 2-अ, 3-ड, 4-क ड) 1-क, 2-ड, 3-अ, 4-ब

SK-682

ii) जोड्या जुळवा

तथ्य संकलन पद्धती	वैशिष्ट्ये
1) क्षेत्र निरीक्षण	अ) अनेक तथ्य संसाधनांमधून माहिती गोळा करते
2) लक्ष केंद्रित गट	ब) एका लहान, गैर-यादृच्छिक नमुन्यातून तपशीलवार माहिती गोळा करते
3) सखोल मुलाखत	क) संशोधन प्रकल्पासाठी प्राथमिक माहिती गोळा करते
4) विशेष अध्ययन	ड) नैसर्गिक वातावरणातील घटनेचा अभ्यास करते

- अ) 1-अ, 2-क, 3-ब, 4-ड ब) 1-ब, 2-ड, 3-क, 4-अ
क) 1-क, 2-ड, 3-अ, 4-ब ड) 1-ड, 2-क, 3-ब, 4-अ

क) खालील विधाने सत्य की असत्य ते सांगा (प्रत्येकी दोन गुण) : [4]

- i) प्रत्येक संशोधन अभ्यास नेहमी एका गृहितकाने सुरू होतो.
ii) ज्या व्यक्तीं समूहाकडून अभ्यासासाठी तथ्य गोळा करणे आवश्यक आहे अशा व्यक्तींच्या गटाला नमुना म्हणतात.
अ) विधान i) सत्य/बरोबर आहे आणि विधान ii) असत्य/चुकीचे आहे.
ब) विधान ii) सत्य/बरोबर आहे आणि विधान i) असत्य/चुकीचे आहे.
क) दोन्ही विधाने सत्य/बरोबर आहेत.
ड) दोन्ही विधाने असत्य/अयोग्य आहेत.

प्र.2) टीपा लिहा (सहापैकी कोणत्याही चार) (शब्द मर्यादा 150-200) : [20]

- अ) संशोधन प्रक्रियेतील पायऱ्या
ब) संशोधनाची उद्दिष्टे
क) दुय्यम तथ्य संकलन
ड) मुलाखत पद्धत
इ) तथ्य सारणीकरण
फ) संशोधन अहवाल लिखाणातील दक्षता

प्र.3) थोडक्यात उत्तरे लिहा (चारपैकी कोणतीही दोन) (शब्द मर्यादा 300-400 शब्द) : [20]

- अ) संशोधन म्हणजे काय? संशोधनाच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.
- ब) संशोधन म्हणजे काय? चांगल्या संशोधनाचे निकष सांगा.
- क) नमुना आराखडा म्हणजे काय? त्याचे विविध प्रकार सांगा.
- ड) गृहीतके म्हणजे काय? गृहीतकांच्या चाचणीशी संबंधित मूलभूत संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोनपैकी कोणताही एक) (उत्तर मर्यादा 600-800 शब्द) : [20]

- अ) संशोधन आराखडा म्हणजे काय? संशोधन आराखड्याची गरज आणि त्याच्याशी संबंधित महत्त्वाच्या संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) अहवाल लेखन म्हणजे काय? अहवाल लेखनातील महत्त्व आणि विविध पायऱ्या स्पष्ट करा.

Seat No.	

M.A. (Social Sciences) (PART-I) (SEMESTER-I)

EXAMINATION, APRIL, 2024

ECONOMICS

RESEARCH METHODOLOGY

Sub. Code : 92755

Day and Date : Saturday, 20-04-2024

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.

2) All questions carry equal marks.

Q1) Multiple choice question (TEN) (2 marks each).

A) Complete the following sentence choosing correct alternatives :

[12]

- i) Sampling method is used for public opinion survey is -----.
- A) Cluster sampling B) Random sampling
C) Quota sampling D) Systematic sampling
- ii) Questionnaire is a printed list of questions related to -----.
- A) The subject of discussion B) The subject of investigation
C) The subject of matter D) The subject to nature
- iii) Data collected through interview or considered -----.
- A) More expensive and costly B) Less accurate and reliable
C) More accurate and reliable D) None of these
- iv) A ----- is a plan of action to be carried out in connection with a research project.
- A) Research design B) Research proposal
C) Research report D) None of these
- v) ----- are the questions in which complete freedom is given to the respondent for answering the questions.
- A) Two-way questions B) Open end questions
C) Multiple choice questions D) None

P.T.O.

vi) The purpose of ----- is to provide a place for those items that do not fit in the main body of research report.

A) Reference	B) Source
C) Report	D) Appendix

B) Match the following with four alternatives (two marks each). [4]

- i)
Group 1	Group 2
1. Survey Method	a) Systematic gathering of data
2. Case study method	b) Investigates the past events
3. Historical method	c) Effect of independent variable on dependent variable
4. Experimental method	d) Exploring and analyzing the life of social unit

a) 1-a, 2-d, 3-b, 4-c	b) 1-a, 2-c, 3-d, 4-b
c) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a	d) 1-c, 2-d, 3-a, 4-b

- ii)
Group 1	Group 2
1. Observation method	a) Face to face oral communication
2. Interview method	b) Investigator personally observes
3. Mailed questionnaire method	c) A good degree of accuracy and response
4. Questionnaire method	d) suitable for informants are spread over a wide area

a) 1-d, 2-b, 3-a, 4-c	b) 1-b, 2-a, 3-d, 4-c
c) 1-c, 2-b, 3-d, 4-a	d) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

C) Which is the correct option : (2 marks each) [4]

A) Statement I) Social Research consumes more resources than physical science research.

Statement II) There are no definite rules for formulation of hypothesis.

- a) Statement I is true and statement II is false.
 b) Statement I is false and statement II is true.
 c) Both statements are true.
 d) Both statements are false.

B) Statement I) Complete list of units in population is required in case of systematic sampling..

Statement II) A coding frame relates to single question.

- a) Statement I is true and statement II is false.
- b) Statement I is false and statement II is true.
- c) Both statements are true.
- d) Both statements are false.

Q2) Short notes (any four out of six) (Answer limit : 150-200 words).

[20]

- a) Interview techniques.
- b) Secondary data.
- c) Types of questionnaire.
- d) Steps in report writing.
- e) Types of research.
- f) Basic Research concepts.

Q3) Short answer questions (any two out of four) (Answer limit: 300 - 400 words).

[20]

- a) Explain the types of hypothesis and state the procedure of formulation of hypothesis.
- b) Explain the criteria of Good Research.
- c) Explain the formulation of research problem.
- d) Explain the case study method.

Q4) Long answer question (any one of two) (Answer limit: 600 - 800 words).

[20]

Explain the advantages and disadvantages of primary data collection.

OR

What is meant by Research? Explain the types and significance of Research.

(मराठी रूपांतर)

- सुचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

Q1) बहुपर्यायी प्रश्न (प्रत्येकी दोन गुण)

A) योग्य पर्याय निवडा.

[12]

- 1) ----- जनमत सर्वेक्षणासाठी नमुना पद्धत वापरली जाते?

A) क्लस्टर नमुना	B) यादृच्छिक नमुना
C) कोटा नमुना	D) पद्धतशीर नमुना
- 2) ----- प्रश्नावली ही संबंधित प्रश्नांची मुद्रीत यादी आहे.

A) चर्चेचा विषय	B) तपासाचा विषय
C) पदार्थाचा विषय	D) निसर्गाचा विषय
- 3) मुलाखतीद्वारे गोळा केलेला किंवा विचारात घेतलेला डेटा (तथ्य) ----- .

A) अधिक महाग व खर्चिक	B) कमी अचूक आणि विश्वासाह
C) अधिक अचूक व विश्वासाह	D) यापैकी नाही.
- 4) ----- संशोधन प्रकल्पाच्या संदर्भात राबविल्या जाणाऱ्या कृतीची योजना आहे.

A) संशोधन रचना	B) संशोधन प्रस्ताव
C) संशोधन अहवाल	D) यापैकी नाही.
- 5) ----- असे प्रश्न आहेत ज्यात उत्तरदात्याला प्रश्नांची उत्तरे देण्याचे पूर्ण स्वातंत्र्य दिले जाते.

A) द्विमागी प्रश्न	B) ओपन एंडेड प्रश्न (खुले प्रश्न)
C) बहुपर्यायी प्रश्न	D) काहीही नाही
- 6) ----- चा उद्देश संशोधन अहवालाच्या मुख्य भागांमध्ये बसत नसलेल्या बाबींसाठी जागा उपलब्ध करून देणे हा आहे..

A) संदर्भ	B) स्रोत
C) अहवाल	D) परिशिष्ट

B) योग्य पर्यायी जोड्या जुळवा (प्रत्येकी दोन गुण)

[4]

जोड्या जुळवा

A)

गट - 1

गट - 2

1. सर्वेक्षण पद्धत

2. क्षेत्र अभ्यास पद्धत (केस स्टडी)

3. ऐतिहासिक पद्धत

4. प्रायोगिक पद्धत

a) डेटा पद्धतशीर एकीकरण

b) मागील घटनांचा तपास करणे

c) अवलंबित्व बदलत्या घटकांवर स्वतंत्र बदलत्या घटकांचा प्रभाव

d) सामाजिक घटकांच्या जीवनाचे अन्वेषण आणि विश्लेषण करणे.

a) 1-a, 2-d, 3-b, 4-c

c) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

b) 1-a, 2-c, 3-d, 4-b

d) 1-c, 2-d, 3-a, 4-b

B)

गट - 1

गट - 2

1. निरीक्षण पद्धत

2. मुलाखत पद्धत

3. मेल / टपाल प्रश्नावली पद्धत

4. प्रश्नावली पद्धत

a) समोरासमोर तोंडी संवाद

b) संशोधक वैयक्तिकरित्या निरीक्षण करतात.

c) अचुकता व प्रतिसादाची चांगली श्रेणी

d) माहिती देणाऱ्यांची योग्य ते विस्तृत क्षेत्रामध्ये पसलेले आहेत.

a) 1-d, 2-b, 3-a, 4-c

c) 1-c, 2-b, 3-d, 4-a

b) 1-b, 2-a, 3-d, 4-c

d) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

C) खालील विधाने सत्य की असत्य ते सांगा (प्रत्येकी दोन गुण)

[4]

A) विधान I - सामाजिक संशोधन भौतिकशास्त्र संशोधनापेक्षा जास्त संसाधने वापरते.

विधान II - गृहीतके तयार करण्यासाठी कोणतेही निश्चित नियम नाहीत.

a) विधान I सत्य आहे, विधान II असत्य आहे.

b) विधान I असत्य आहे, विधान II सत्य आहे.

c) विधान I आणि विधान II सत्य आहेत.

d) विधान I आणि विधान II असत्य आहेत.

B) विधान I - पद्धतशीर नमुना घेण्याच्या बाबतीत लोकसंख्येतील एककांची संपूर्ण यादी आवश्यक आहे.

विधान II - कोडींग रचना एकल प्रश्नाशी संबंधित आहे.

a) विधान I सत्य आहे, विधान II असत्य आहे.

b) विधान I असत्य आहे, विधान II सत्य आहे.

c) विधान I आणि विधान II सत्य आहेत.

d) विधान I आणि विधान II असत्य आहेत

Q2) टिपा लिहा (6 पैकी 4) (शब्दमर्यादा 150 ते 200).

- A) मुलाखत तंत्र.
- B) दुय्यम तथ्य.
- C) प्रश्नावलीचे प्रकार.
- D) अहवाल लेखनातील टप्पे.
- E) संशोधनाचे प्रकार.
- F) संशोधनाच्या मुलभूत संकल्पना.

Q3) लघुत्तरी प्रश्न (4 पैकी 2) (शब्दमर्यादा 300 ते 400)..

[20]

- A) गृहीतकेचे प्रकार स्पष्ट करा आणि गृहीतके तयार करण्याची प्रक्रिया सांगा.
- B) तथ्य विश्लेषणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- C) संशोधन समस्येचे सुत्रीकरण स्पष्ट करा.
- D) व्यष्टी अध्ययन पद्धती स्पष्ट करा.

Q4) दिर्घोत्तरी प्रश्न (2 पैकी 1) (शब्दमर्यादा 600 ते 800)..

[20]

- A) प्राथमिक तथ्य संकलनाचे फायदे तोटे स्पष्ट करा.
- B) संशोधन म्हणजे काय? संशोधनाचे महत्त्व आणि प्रकार विशद करा.

M.A. – Ist Year

SEM – II

Previous Year

Question Papers

“ECONOMICS”

Academic Year:

(2023-24)

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that this is crucial for ensuring the integrity and transparency of the financial system. The text highlights that without proper record-keeping, it would be difficult to detect and prevent fraud or mismanagement of funds.

SK-295

Total No. of Pages : 4

Seat No.	

M.A. (Part-I) (Semester - II) (New) (NEP) Examination, December - 2023

ECONOMICS

Public Economics (Paper-EC-3)

Sub. Code : 89236

Day and Date : Tuesday, 05- 12- 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Objective type Questions

A) Rewrite the sentence by choosing correct alternative. (2 marks each)

[10]

- i) The theory of public goods is given by _____.
 - a) Hicks
 - b) Marshall
 - c) Samuelson
 - d) Keynes
- ii) _____ tax has abolished by the Goods and Services Tax.
 - a) VAT
 - b) Corporation Tax
 - c) Property Tax
 - d) All of the above
- iii) Voluntary exchange model is depends on _____.
 - a) Democracy system
 - b) Public expenditure
 - c) Taxation
 - d) All of the above
- iv) Market failure occurs due to inefficiency in the allocation of _____.
 - a) Tax
 - b) Goods
 - c) Income
 - d) Demand
- v) Social marginal productivity is function of _____.
 - a) National income
 - b) Balance of payment
 - c) Distribution of national income
 - d) All of the above

P.T.O.

SK-295

[10]

B) Answer in one or two sentence. (2 marks each)

- i) What do you mean by public goods?
- ii) What is Zero base budget?
- iii) What is meant by club goods?
- iv) What indicates laffer curve?
- v) Give the full form of GST.

Q2) Explain in detail voluntary exchange model of Wicksell and Lindahl. [20]

OR

Discuss on 'Government as an agent for economic planning and development'.

Q3) What is public expenditure? Explain Wagner's law of increasing state activities. [20]

OR

Explain Importance, Sources and Classification of Public Debt.

Q4) Write short notes on any four of the following. [20]

- a) Wiseman Peacock hypothesis
- b) Arrow's Impossibility theorem
- c) Double taxation
- d) Social cost benefit analysis
- e) Externalities
- f) Merit goods

SK-295
[10]

- ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.
- सार्वजनिक वस्तू म्हणजे काय?
 - शून्य आधारित अर्थसंकल्प म्हणजे काय?
 - क्लब वस्तू म्हणजे काय?
 - लॅफर वक्र काय दर्शवतो?
 - GST चे पूर्ण रूप लिहा.

प्र.2) विकसेल आणि लिंडालच्या ऐच्छिक विनियम्य प्रारूपाचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा. [20]

किंवा

‘शासन हे आर्थिक नियोजन आणि विकासाचे एजंट’ या विषयावर चर्चा करा.

प्र.3) सार्वजनिक खर्च म्हणजे काय? वॅग्नरच्या सरकारच्या वाढत्या कार्याच्या नियमाचे स्पष्टीकरण द्या. [20]

किंवा

सार्वजनिक कर्जाचे महत्त्व, स्रोत आणि वर्गीकरण स्पष्ट करा.

प्र.4) कोणत्याही चारवर टिपा लिहा. [20]

- वाईजमन पिक्वॉक परिकल्पना
- अॅरोचे अशक्यता प्रमेय
- दुहेरी करारोपण
- सामाजिक खर्च-लाभ विश्लेषण
- बहिर्गतता
- गुण वस्तू

Seat No.	

**M.A. (Part-I) (Semester-II) (NEP)
Examination, April 2024.**

ECONOMICS

EC-03: Public Economics

Sub. Code : 89236

Day and Date: Tuesday, 16-04-2024

Total Marks: 80

Time: 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1a) Multiple choice questions. Choose correct answer from the given alternatives. (10)

- 1) goods are divisible.

A) Public	B) Private
C) Merit	D) Social
- 2) Voluntary exchange model is depends on

A) democracy system	B) public expenditure
C) taxation	D) All of these
- 3) is associated with introspection effect.

A) Wiseman	B) Peacock
C) Wiseman-Peacock	D) Musgrave
- 4) Pure theory of public Expenditure is formulated by

A) Pigu	B) Samuelson
C) Johanson	D) All of these
- 5) is/are the criteria of optimum taxation.

A) Equity	B) Simplicity
C) Efficiency	D) All of these

B) Answer in ONE or TWO sentences.

(10)

- 1) What is market failure?
- 2) What is public goods?
- 3) Who has developed voluntary exchange model?
- 4) Define performance budget.
- 5) What are the sources of the public debt?

Q.2) 1) Discuss the role of government in mixed economy.

(20)

OR

2) Discuss Anthony Down's Economic Theory of Democracy Public Goods Choice.

Q.3) 1) Discuss Adolf Wagner's law of increasing function of government.

(20)

OR

2) Explain the benefit and ability to pay approaches of taxation.

Q.4) Write short notes on ANY FOUR of the following.

(20)

- 1) Features of human wants
- 2) Problems of allocation resources
- 3) Theory of club goods
- 4) Programmer budgeting
- 5) Principal of debt management
- 6) Goods and service tax

मराठी रुपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1a) दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा.

(10)

1) वस्तू विभाज्य असतात.

A) सार्वजनिक	B) खाजगी
C) गुणात्मक	D) सामाजिक

2) स्वेच्छा विनिमय प्रतिमान हे आधारलेले आहे.

A) लोकशाही पद्धतीवर	B) सार्वजनिक खर्चावर
C) करारोपणावर	D) दिलेले सर्व पर्याय

3) अंतर्निरीक्षण परिणाम संबंधित आहे.

A) वार्डजमनशी	B) पिकाॅकशी
C) वार्डजमन-पिकाॅकशी	D) मस्रेव्हशी

4) यांनी सार्वजनिक खर्चाच्या शुद्ध सिद्धांताची मांडणी केलेली आहे.

A) प्रा. पिंगू	B) प्रा. सॅम्युअलसन
C) प्रा. जोहान्सन	D) दिलेले सर्व पर्याय

5) हा/हे पर्याप्त कराचे निकष आहेत.

A) समता	B) सरलता
C) कार्यक्षमता	D) दिलेले सर्व पर्याय

B) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.

(10)

- 1) बाजार अपयश म्हणजे काय ?
- 2) सार्वजनिक वस्तू म्हणजे काय ?
- 3) स्वेच्छा विनिमय प्रतिमान कोणी विकसित केले ?
- 4) कार्यवाही अंदाजपत्रकाची व्याख्या सांगा.
- 5) सार्वजनिक कर्जाचे स्रोत कोणते आहेत ?

Q.2) A) मिश्र अर्थव्यवस्थेतील शासनाच्या भूमिकेची चर्चा करा.

(20)

किंवा

B) अर्थनी डाऊन्स यांच्या लोकशाहीच्या आर्थिक सिद्धांताची सार्वजनिक वस्तूंच्या निवडी संदर्भात चर्चा करा.

Q.3) A) अँडाल्फ वॅग्नर यांच्या सरकारच्या वाढत्या कार्याच्या नियमांची चर्चा करा.

(20)

किंवा

B) करारोपणाचा लाभ आणि करदेय क्षमता दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

Q.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

(20)

- 1) मानवी गरजांची वैशिष्ट्ये
- 2) संसाधन वाटपाच्या समस्या
- 3) गट वस्तूंचा सिद्धांत
- 4) कार्यक्रमाधारित अंदाजपत्रक
- 5) कर्ज व्यवस्थापनाची तत्त्वे
- 6) वस्तू आणि सेवा कर

Seat No.	

**M.A. (Part-I) (Semester-II) (New) (NEP)
Examination, April 2024.**

ECONOMICS

MM-5: Public Economics (Mandatory)

Sub. Code : 93624

Day and Date: Tuesday, 16-04-2024

Total Marks: 80

Time: 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1a) Multiple choice questions. Choose correct answer from the given alternatives. (12)

- 1) Principle of exculsion is a characteristic of goods.
 - A) Public
 - B) Private
 - C) Club
 - D) Merit
- 2) Voluntary exchange model is depends on
 - A) Democracy system
 - B) Public Expenditure
 - C) Taxation
 - D) All of these
- 3) is associated with inspection effect.
 - A) Wiseman
 - B) Peacock
 - C) Wiseman - Peacock
 - D) Musgrave
- 4) Laffer curve shows the relationship between
 - A) GDP growth rate and tax rates
 - B) Tax revenue and tax rates
 - C) Investment rate and tax rates
 - D) Savings rate and tax rates
- 5) When supply of commodity is more elasticity then incidence of tax will be upon the
 - A) Seller
 - B) Buyer
 - C) Trader
 - D) None of these

c) Choose a correct alternative about following statements. (4)

- I) 1) Private goods are associated with market mechanism.
 2) Public goods are associated with market mechanism.
 A) Both statements are correct.
 B) Both statements are incorrect.
 C) Statement 1 is correct and statement 2 is incorrect.
 D) Statement 1 is incorrect and statement 2 is correct.

- II) 1) Co-existence of private and public sector is called mixed economy.
 2) Indian economy is mixed economy.
 A) Statement 1 is correct and statement 2 is incorrect.
 B) Statement 2 is correct and statement 1 is incorrect.
 C) Both statements are correct.
 D) Both statements are incorrect.

Q.2) Write short notes on ANY FOUR of the following. (20)

- 1) Private goods
- 2) An Economic theory of democracy
- 3) Social cost benefit analysis
- 4) Laffer Curve
- 5) Human Wants
- 6) Goods and Services Tax (GST)

Q.3) Answer the following questions in short. (Any two) (20)

- 1) Explain the role of government in a mixed economy.
- 2) Explain principle of Absolute and Relative unanimity.
- 3) Explain the criteria of public investment.
- 4) Explain Ability to Pay Principle of Taxation.

Q.4) 1) What is public expenditure? Explain in detail Wiseman Peacock hypothesis. (20)

OR

- 2) Explain in detail, importance, sources and classification of public debt.

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1a) वस्तुनिष्ठ प्रश्न. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा. (12)

- 1) अपवर्जनाचे तत्त्व हे वस्तूचे वैशिष्ट्ये आहे.

A) सार्वजनिक	B) खाजगी
C) क्लब	D) गुणात्मक
- 2) स्वेच्छा विनिमय प्रतिमान हे आधारलेले आहे.

A) लोकशाही पद्धतीवर	B) सार्वजनिक खर्चावर
C) करारोपणावर	D) दिलेले सर्व पर्याय
- 3) निरीक्षण परिणाम संबंधित आहे.

A) वाईजमनशी	B) पिकॉकशी
C) वाईजमन-पिकॉकशी	D) मस्रेव्हशी
- 4) लाफर वक्र संबंध दर्शवितो.

A) स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन वृद्धी दर आणि कर दर यांतील.
B) कर महसूल आणि कर दर यातील.
C) गुंतवणूक दर आणि कर दर यातील.
D) बचतदर आणि कर दर यातील.
- 5) जेव्हा वस्तूचा पुरवठा अधिक लवचिक असतो तेव्हा कराचा भार पडेल.

A) विक्रेत्यावर	B) खरेदीदारावर
C) व्यापाऱ्यावर	D) यापैकी एकही नाही
- 6) आर्थिक स्थैर्य प्राप्त करण्यासाठी सरकारने लागू केलेल्या कर आणि सार्वजनिक खर्चाच्या धोरणाला म्हणतात.

A) मौद्रिक धोरण	B) विदेशी व्यापार धोरण
C) उत्पन्न धोरण	D) राजकोषीय धोरण

b) योग्य जोड्या लावा.

(4)

I) गट 1

गट 2

- 1) सामाजिक सीमांत उत्पादकता निकष
- 2) भांडवल तीव्रता निकष
- 3) पुनर्गुंतवणूक निकष
- 4) काल घटक / समय तत्त्व निकष

- a) प्रा. जे. जे. पोलाक आणि प्रा. एन. एस. बुचॅनन
- b) प्रा. ए. के. सेन
- c) प्रा. हॉलिस बी. चेनेरी
- d) गॅलेन्सन आणि लेबिन्स्टीन

पर्याय

- A) 1-c, 2-a, 3-d, 4-b
- c) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

- B) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
- D) 1-c, 2-b, 3-a, 4-d

II) गट 1

गट 2

- 1) अशक्यता प्रमेय
- 2) सार्वजनिक खर्चाचा शुध्द सिद्धांत
- 3) क्लब वस्तू
- 4) स्वेच्छा विनिमय प्रतिमान

- a) विकसेल आणि लिंडाल
- b) बुचॅनन
- c) सॅम्युअलसन
- d) प्रो. अॅरो

पर्याय

- A) 1-d, 2-a, 3-c, 4-b
- c) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d

- B) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a
- D) 1-c, 2-a, 3-d, 4-b

c) खालील वाक्यासंबंधी योग्य पर्याय निवडा.

(4)

- I) 1) खाजगी वस्तू बाजार यंत्रणाशी संबंधित असतात.
 - 2) सार्वजनिक वस्तू बाजार यंत्रणाशी संबंधित असतात.
- A) दोन्ही वाक्ये बरोबर आहेत.
 - B) दोन्ही वाक्ये चुकीची आहेत.
 - C) वाक्य 1 बरोबर आणि वाक्य 2 चुकीचे आहे.
 - D) वाक्य 1 चुकीचे आणि वाक्य 2 बरोबर आहे.

- II) 1) खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्राचे सहअस्तित्व असणे म्हणजे मिश्र अर्थव्यवस्था होय.
 2) भारतीय अर्थव्यवस्था मिश्र अर्थव्यवस्था आहे.
 A) वाक्य 1 बरोबर आणि वाक्य 2 चुकीचे आहे.
 B) वाक्य 2 बरोबर आणि वाक्य 1 चुकीचे आहे.
 C) दोन्ही वाक्ये चुकीची आहेत.
 D) दोन्ही वाक्ये बरोबर आहेत.

Q.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

(20)

- 1) खाजगी वस्तू
- 2) लोकशाहीचा आर्थिक सिद्धांत
- 3) सामाजिक खर्च-लाभ विश्लेषण
- 4) लाफर वक्र
- 5) मानवी गरजा
- 6) वस्तू आणि सेवा कर (GST)

Q.3) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन)

(20)

- 1) मिश्र अर्थव्यवस्थेतील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.
- 2) निरपेक्ष आणि सापेक्ष एकमत तत्त्व स्पष्ट करा.
- 3) सार्वजनिक गुंतवणुकीचे निकष स्पष्ट करा.
- 4) करदेय क्षमता तत्त्व स्पष्ट करा.

Q. 4) A) सार्वजनिक खर्च म्हणजे काय? सार्वजनिक खर्चासंबंधित वाईजमन-पिकॉक यांची परिकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

(20)

किंवा

- 2) सार्वजनिक कर्जाचे महत्त्व, स्रोत आणि वर्गीकरण सविस्तर स्पष्ट करा.

SK-296

Total No. of Pages : 4

Seat No.	

M.A. (Part-I) (Semester - II) (NEP) (New) Examination, December - 2023

ECONOMICS

EC : Ecological & Resource Economics

Sub. Code : 89237

Day and Date : Wednesday, 06- 12- 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Objective type Questions:

A) Choose the correct answer from the given alternative (2 marks Each)[10]

- i) The Chipko movement started mainly for _____.
 - a) Plantation
 - b) Deforestation
 - c) Stop deforestation
 - d) None of these
- ii) In the 1939 of Economic Journal _____ stated new welfare economics thoughts.
 - a) Ricardo
 - b) Adam Smith
 - c) Prof. Hicks and Prof. Caldor
 - d) Karl Marx
- iii) Gray's model gives _____ Industries example.
 - a) Mining
 - b) Sugar
 - c) Cement
 - d) Textiles
- iv) Average Revenues means total Revenue divided by _____.
 - a) Total Cost
 - b) Total effort
 - c) Average cost
 - d) All of the above
- v) Due to natural activity _____ resources created.
 - a) Renewable
 - b) Non-renewable
 - c) Inorganic
 - d) None of these

P.T.O.

SK-296
[10]

B) Answer in one or two sentences.

- i) Define the term negative externalities.
- ii) What is meant by non-Renewable Natural Resources?
- iii) Describe the causes of loss of bio-diversity
- iv) What do you mean by natural resources.
- v) What do you mean by weak sustainability?

Q2) Write short notes on (any four):

[20]

- a) Water pollution
- b) Dimensions of sustainable development
- c) Club of Rome approach
- d) Concept of value of natural resources.
- e) People's movements against resource degradation
- f) Recycling of Natural Resources.

Q3) Explain the meaning, causes and remedies of Air Pollution.

[20]

OR

Examine the Gray model Optimal extraction of the natural resources.

Q4) What do you mean by Bio-diversity? Explain the types and importance of Bio-diversity.

[20]

OR

State the concept of externalities. Explain the types and measures on externalities.

SK-296

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागी योग्य ती उत्तरे लिहा.

[10]

i) चिपको आंदोलन साठी प्रामुख्याने सुरू झाले.

- अ) वृक्षलागवड करणे ब) वृक्षतोडी
क) वृक्षतोड थांबवणे ड) यापैकी नाही

ii) 1939 च्या Economic Journal या अंकात यांच्या लेखामध्ये नवीन कल्याणकारी अर्थशास्त्राचे महत्त्वाचे विचार मांडले.

- अ) रिकार्डो ब) अँडम स्मिथ
क) प्रा. हिक्स आणि प्रा. कॅल्डार ड) कार्ल मार्क्स

iii) ग्रे यांच्या प्रतीमानात उद्योगाचे उदाहरण दिले आहे.

- अ) खाणकाम ब) साखर
क) सिमेंट ड) कापड

iv) सरासरी प्राप्ती म्हणजे एकूण प्राप्ती भागिले

- अ) एकूण खर्च ब) एकूण प्रयत्न
क) सरासरी खर्च ड) वरील सर्व

v) नैसर्गिक कार्यामुळे साधन सामग्री आपोआप निर्माण होत असते.

- अ) नवीकरणक्षम ब) अनवीकरणक्षम
क) अजैविक ड) यापैकी नाही

SK-296

[10]

- ब) एक दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.
- ऋण बाह्यता या संकल्पनेची व्याख्या लिहा.
 - अनुतनीकरणक्षम नैसर्गिक साधने म्हणजे काय ?
 - जैव विविधतेतील घटीची कारणे सांगा.
 - नैसर्गिक संसाधने म्हणजे काय ?
 - दुर्बल शाश्वतता म्हणजे काय ?

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- जल प्रदूषण
- चिरंतन विकासाचे पैलू
- रोमच्या गटाचा दृष्टिकोन
- नैसर्गिक साधनांच्या मूल्याच्या संकल्पना
- संसाधनाच्या अवनती विरुद्धची लोकचळवळ
- नैसर्गिक संसाधनांचे पुर्ननवीकरण

प्र.3) हवा प्रदूषणाचे अर्थ सांगून त्याची कारणे व उपाय सूचवा.

[20]

किंवा

नैसर्गिक साधनांच्या पर्याप्त कापणीच्या 'ग्रे' प्रतिमानाचे परीक्षण करा.

प्र.4) जैवविविधता म्हणजे काय ? जैवविविधतेचे प्रकार व महत्त्व स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

बाह्यतेची संकल्पना विशद करा. बाह्यतेचे प्रकार व उपाय सुचवा.

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. 1 वस्तुनिष्ठ प्रश्न

अ) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा. (प्रत्येकी 2 गुण)

[10]

i) खालीलपैकी कोणते अनविनीकरणक्षम संसाधन आहे?

अ) कोळसा

ब) नैसर्गिक वायू

क) तेल

ड) वरील सर्व

ii) भाजीपाला धुण्यासाठी वापरलेल्या पाण्याचा वापर पुन्हा करणे हे चे उदाहरण आहे.

अ) नैसर्गिक संसाधनाचा वापर

ब) नैसर्गिक संसाधनाचे मुल्यांकन

क) नैसर्गिक संसाधनाचा पुनःवापर

ड) यापैकी नाही

iii) खालीलपैकी कोणत्या प्रतिमानानुसार लोकसंख्येच्या आकारमानातील वाढीबरोबर लोकसंख्या अधिकाधिक वेगाने वाढते ?

अ) एक्स्पोजिशनल वाढ प्रतिमान

ब) लॉजिस्टिक वाढ प्रतिमान

क) S आकाराचे वाढ प्रतिमान

ड) यापैकी नाही

iv) पर्यावरणीय संसाधनांच्या मूल्यांकनाच्या कोणत्या पद्धतीमध्ये, लोकांच्या प्रकट केलेल्या पसंतीचा विचार केला जातो.

अ) प्रवास खर्च पद्धत

ब) हेडोनिक मुल्यांकन पद्धत

क) अ आणि ब दोन्ही

ड) यापैकी नाही

v) एखाद्या औद्योगिक किंवा व्यापारी क्रियेचा इतरांवर होणारा आणि बाजार किंमतीमध्ये समाविष्ट न होणारा विपरीत परिणाम म्हणजे

अ) धनात्मक बाह्यता

ब) धनात्मक बचत

क) ऋणात्मक बाह्यता

ड) वरील सर्व

ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी २ गुण)

[10]

- i) नविनीकरणक्षम आणि अनविनीकरणक्षम संसाधनातील एक फरक सांगा.
- ii) शाश्वत विकासाचे दोन निर्देशक सांगा.
- iii) प्रबळ शाश्वतता दृष्टीकोनाचे मुख्य मत काय आहे?
- iv) लोकसंख्या वाढीचे लॉजिस्टिक प्रतिमान काय सांगते?
- v) ऋणात्मक उत्पादन बाह्यतेचे एक उदाहरण द्या.

प्र. 2 आर्थिक विकास आणि नैसर्गिक संसाधने यातील संबंधाची सविस्तर चर्चा करा.

[20]

किंवा

शाश्वत विकासाचा रोमचा गट दृष्टीकोन विशद करा.

प्र. 3 पर्यावरणीय धोरणाचे विविध घटक सविस्तर स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

अनविनीकरणक्षम संसाधनाच्या पर्याप्त वापरासंबंधीच्या हॉटेलिंग प्रतिमानाची चर्चा करा.

प्र. 4 टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) नैसर्गिक संसाधनाच्या मूल्यांकनाच्या प्रत्यक्ष पद्धती
- ब) स्थिर अवस्था गट दृष्टीकोन
- क) एल सी ग्रे यांचे प्रतिमान
- ड) बाजार रचना आणि अनविनीकरणक्षम नैसर्गिक संसाधनाचा वापर
- इ) नैसर्गिक संसाधनाच्या कापणीचे नियमन
- फ) कोझ सिद्धांत

SS-322

Total No. of Pages : 06

Seat No.	

**M.A. (Part-I) (Semester-II) (NEP)
Examination, April 2024.**

ECONOMICS

MM-1 : Ecological and Resource Economics

Sub. Code : 93625

Day and Date: Thursday, 18-04-2024

Total Marks: 80

Time: 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1a) Multiple choice questions. Choose correct answer from the given alternatives. (12)

- 1) The Environment Protection Act was enacted in
A) 1981
B) 1986
C) 1985
D) 1992
- 2) The Vasundhara Summit of 1992 was held at
A) Rio de Janeiro
B) New York
C) Rome
D) Kyoto
- 3) The club of Rome approach is based on
A) neomalthism
B) diminishing marginal utility
C) utility
D) industrial development
- 4) Coal is a resources.
A) renewable
B) nonrenewable
C) limited
D) None of these
- 5) There are main types of biodiversity.
A) 2
B) 5
C) 7
D) 3

P.T.O.

- 6) release huge amounts of smoke into the atmosphere.
- A) Flood
B) Wildfires
C) Earthquake
D) None of these

b) Match the following. (4)

I) Group 1

Group 2

1) Economics Development	a) 1972
2) Air Pollution	b) Environmental
3) Prof. L. C. Gray	c) Causes of health problem
4) Wildlife Protection Act	d) Real national income growth

Options

A) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a	B) 1-c, 2-a, 3-d, 4-b
C) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d	D) 1-b, 2-c, 3-d, 4-a

II) Group 1

Group 2

1) World Environmental Day	a) Benefiting others without permission
2) Externality	b) 7 types
3) Nonrenewable resources	c) 5th June
4) TRIPS	d) Limited stock

Options

A) 1-a, 2-c, 3-b, 4-d	B) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a
C) 1-c, 2-a, 3-d, 4-b	D) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d

c) Choose correct alternative about following statements. (4)

I) Statements :

- 1) Intellectual Property Rights include, patent, copyrights, industrial designs, trademarks, trade secrets etc.
- 2) 15 years protection is provided to the products create it under the intellectual property rights act.

Which is the correct option?

- A) Statement 1 is correct and statement 2 is incorrect.
- B) Statement 2 is correct and statement 1 is incorrect.
- C) Both statements are correct.
- D) Both statements are incorrect.

II) Statements :

- 1) After 1985 sustainable development started to be discussed all over the world.
- 2) The concept of weak sustainability emerged after 1990's.

Which is the correct option?

- A) Statement 1 is correct and statement 2 is incorrect.
- B) Statement 2 is correct and statement 1 is incorrect.
- C) Both statements are correct.
- D) Both statements are incorrect.

Q.2) Write short notes on ANY FOUR of the following. (20)

- 1) Economic development and importance of natural resources.
- 2) Intellectual Property Rights
- 3) Nonrenewable resources
- 4) Natural resources valuation methods
- 5) Type of externalities
- 6) Measures of scarcity of natural resources

Q.3) Answer the following questions in short. (Any two) (20)

- 1) Explain the environmental policy.
- 2) Explain the difference between renewable and nonrenewable resources.
- 3) State the causes of noise pollution.
- 4) Explain the Coase's theory of bargaining solution and corrective action.

Q.4) Answer ANY ONE in detail. (20)

- 1) Define the sustainable development and explain the criteria of sustainability rules.

OR

- 2) Elaborate the concept of pollution and explain in detail the causes and solutions of air pollution.

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1a) बहुपर्यायी प्रश्न. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा.

(12)

- 1) भारतात पर्यावरण संरक्षण कायदा या वर्षी करण्यात आला.
A) 1981 B) 1986
C) 1985 D) 1992
- 2) 1992 ची वसुंधरा शिखर परिषद या येथे घेण्यात आली.
A) रियो दि जानेरो B) न्यूयॉर्क
C) रोम D) क्योटो
- 3) क्लब ऑफ रोम दृष्टिकोन आधारित आहे.
A) नवमाल्थसवादावर B) घटत्या सीमांत उपयोगितेवर
C) उपयोगितेवर D) औद्योगिक विकासावर
- 4) दगडी कोळसा ही साधनसामग्री आहे.
A) नवीकरणक्षम B) अनवीकरणक्षम
C) मर्यादित D) यापैकी एकही नाही
- 5) जैवविविधतेचे प्रमुख प्रकार आहेत.
A) 2 B) 5
C) 7 D) 3
- 6) प्रचंड धूर वातावरणात फेकला जातो.
A) महापूरामुळे B) वणव्यामुळे
C) भूकंपामुळे D) यापैकी एकही नाही

b) योग्य जोड्या लावा.

(4)

I) गट 1

- 1) आर्थिक विकास
- 2) हवा प्रदूषण
- 3) प्रो. एल.सी.ग्रे
- 4) वन्यजीव संरक्षण कायदा पर्याय

- A) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a
C) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d

गट 2

- a) 1972
- b) पर्यावरणीय
- c) आरोग्यविषयक समस्या
- d) वास्तव राष्ट्रीय उत्पन्न वाढ

- B) 1-c, 2-a, 3-d, 4-b
D) 1-b, 2-c, 3-d, 4-a

II) गट 1

- 1) जागतिक पर्यावरण दिन
- 2) बाह्यता
- 3) अनवीकरणक्षम संसाधने
- 4) ट्रिप्स

पर्याय

- A) 1-a, 2-c, 3-b, 4-d
C) 1-c, 2-a, 3-d, 4-b

गट 2

- a) परवानगीशिवाय मिळणारे लाभ
- b) 7 प्रकार
- c) 5 जून
- d) मर्यादित साठा

- B) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a
D) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d

c) खालील वाक्यासंबंधी योग्य पर्याय निवडा.

(4)

I) विधाने:

- 1) बौद्धिक संपदा अधिकारात पेटंट, कॉपीराईट, औद्योगिक डिझाईन, ट्रेडमार्क, ट्रेड सिक्रेट इत्यादींचा समावेश होतो.
- 2) बौद्धिक संपदा अधिकार कायद्यांतर्गत निर्माण केलेल्या वस्तू अगर सेवा यांना 15 वर्षांपर्यंत संरक्षण दिले जाते.

योग्य पर्याय कोणता?

- A) वाक्य 1 बरोबर आणि वाक्य 2 चुकीचे आहे.
- B) वाक्य 2 बरोबर आणि वाक्य 1 चुकीचे आहे.
- C) दोन्ही वाक्ये बरोबर आहेत.
- D) दोन्ही वाक्ये चुकीची आहेत.

- II) विधाने: 1) 1985 नंतर शाश्वत विकासाबाबत जगभर चर्चा होऊ लागली.
2) दुर्बल शाश्वतता ही संकल्पना 1990 नंतर उदयास आली.

योग्य पर्याय कोणता?

- A) वाक्य 1 बरोबर आणि वाक्य 2 चुकीचे आहे.
B) वाक्य 2 बरोबर आणि वाक्य 1 चुकीचे आहे.
C) दोन्ही वाक्ये बरोबर आहेत.
D) दोन्ही वाक्ये चुकीची आहेत.

Q.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) (20)

- 1) आर्थिक विकास व नैसर्गिक संसाधनाचे महत्त्व.
- 2) बौद्धिक मालमत्ता अधिकार.
- 3) अनवीकरणक्षम साधनसामग्री.
- 4) नैसर्गिक संसाधनाची मूल्यांकन पद्धती.
- 5) बाह्यतेचे प्रकार.
- 6) नैसर्गिक संसाधनाच्या दुर्मीळतेचे निकष.

Q.3) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) (20)

- 1) पर्यावरणविषयक धोरण स्पष्ट करा.
- 2) नवीकरणक्षम व अनवीकरणक्षम साधनसामग्रीतील फरक स्पष्ट करा.
- 3) ध्वनीप्रदूषणाची कारणे सांगा.
- 4) कोसची सौदेबाजी निवारण आणि सामूहिक कृती सिद्धांत स्पष्ट करा.

Q.4) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) (20)

- 1) शाश्वत विकास म्हणजे काय ते सांगून शाश्वतता नियमांचे निकष स्पष्ट करा.
किंवा
- 2) प्रदूषण ही संकल्पना स्पष्ट करून हवा प्रदूषणाची कारणे व उपाय यांचे सविस्तर विवेचन करा.

SS-176

Total No. of Pages : 6

Seat	
No.	

M. A. (ECONOMICS) Part-I, SEMESTER II

Examination, April - 2024

(NEP)

Paper - Agricultural Development in India

Sub. Code : 93626

Day and Date : Friday, 19/04/2024

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 5.30 p.m.

Instructions : 1) All Questions are compulsory

2) All questions carry equal marks.

Q. 1 Multiple choice questions. (TEN) (02 marks each)

[20]

A) Choose correct answer from the given alternative.

i) The share of agricultural sector is in the process of economic development.

a) Decreasing

b) Increasing

c) Constant

d) None of the above

ii) The Green Revolution is happened with the crops.

a) Pulses

b) Rubber

c) Wheat

d) Cotton

iii) NABARD was established in

a) 12th July 1982

b) March 1935

c) 12th December 1956

d) 9th August 1975

iv) There are steps of agricultural marketing.

a) 6

b) 4

c) 3

d) 2

v) World Trade Organization (WTO) was established in city.

a) London

b) Hong Kong

c) Marriakesh

d) Mumbai

vi) The management of corporate marketing is undertaken by

- a) Government
- b) Whole-sale trader
- c) Retailers
- d) Farmers

B) Match the following (2 marks each)

I Group 1

- 1) WTO
- 2) GATT
- 3) NABARD
- 4) CACP

- A) 1 - a, 2 - b, 3 - d, 4 - c
- C) 1 - c, 2 - d, 3 - a, 4 - b

Group 2

- a) National Bank for Agriculture and Rural Development
- b) Commission for Agricultural cost and prices
- c) General Agreement on Tariff on Trade
- d) World Trade Organisation

- B) 1 - d, 2 - c, 3 - a, 4 - b
- D) 1 - b, 2 - d, 3 - c, 4 - a

II Group 1

- 1) PDS
- 2) White Revolution
- 3) Regional Rural Bank
- 4) Blue Revolution

- A) 1 - a, 2 - b, 3 - c, 4 - d
- C) 1 - c, 2 - d, 3 - a, 4 - b

Group 2

- a) Public Distribution System
- b) Dairy
- c) 26th September
- d) Fisheries

- B) 1 - d, 2 - c, 3 - b, 4 - a
- D) 1 - b, 2 - d, 3 - c, 4 - a

C) Choose a correct alternative about following statements.

- I 1 Contract Farming system is public sector enterprising activity.
- 2 Organic Farming system insists of utilizing non chemical inputs.

- A) Both Statement are Correct
- B) Both Statement are Incorrect
- C) Statement 1 is Correct and Statement 2 is Incorrect
- D) Statement 1 is Incorrect and Statement 2 is Correct

SS-176

- II**
- 1 Dr. Norman Borlaug has been hailed as the Father of the Green Revolution in India
 - 2 Irrigation means the artificial application of water to crops.
- A) Both Statement are Correct
B) Both Statement are Incorrect
C) Statement 1 is Correct and Statement 2 is Incorrect
D) Statement 1 is Incorrect and Statement 2 is Correct

Q. 2 Write short notes (any four out of six) [20]

- i) White Revolution in India
- ii) Regulated markets
- iii) Sources of non-institutional credit supply
- iv) Blue-Revolution in India
- v) Bio-Technology in Indian agriculture
- vi) Kissan credit card scheme

Q. 3 Answer the following questions in short (any Two out of Four) [20]

- i) Explain the importance of regional rural banks in agriculture.
- ii) Discuss the function of NABARD
- iii) Explain the importance of organic Farming.
- iv) Explain the Public Distribution System (PDS) in India.

Q. 4 State the role of agricultural in Indian Economy. [20]

OR

Discuss the need of Second Green Revolution in Indian agriculture.

SS-176

मराठी रुपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र. 1 वस्तुनिष्ठ प्रश्न (२ गुण प्रत्येकी)

अ) दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा.

[20]

i) आर्थिक विकासाच्या प्रक्रियेत कृषी क्षेत्राचा वाटा आहे.

अ) घटता

ब) वाढता

क) स्थिर

ड) वरीलपैकी नाही

ii) हरितक्रांती पिकांनी झाली.

अ) डाळी

ब) रबर

क) गहू

ड) कापूस

iii) नाबार्डची स्थापना मध्ये झाली.

अ) 12 जुलै 1982

ब) मार्च 1935

क) 12 डिसेंबर 1956

ड) 9 ऑगस्ट

iv) कृषी विपणनाचे टप्पे आहेत.

अ) 6

ब) 4

क) 3

ड) 2

v) जागतिक व्यापार संघटना (WTO) ची स्थापना शहरात झाली.

अ) लंडन

ब) हाँगकाँग

क) मॅरीकेश

ड) मुंबई

vi) कॉर्पोरेट विपणन व्यवस्थापन द्वारे केले जाते.

अ) सरकार

ब) ठोक व्यापारी

क) किरकोळ व्यापारी

ड) शेतकरी

SS-176

ब) योग्य जोड्या जुळवा. (प्रत्येकी २ गुण)

I गट 1

- 1) डब्ल्यू टी ओ
- 2) गॅट
- 3) नाबार्ड
- 4) सीएसीपी

- अ) 1 - अ, 2 - ब, 3 - ड, 4 - क
क) 1 - क, 2 - ड, 3 - अ, 4 - ब

गट 2

- अ) राष्ट्रीय कृषी आणि ग्रामीण विकास बँक
- ब) कृषी खर्च आणि किंमत आयोग
- क) व्यापारावरील दरावरील सामान्य करार
- ड) जागतिक व्यापार संघटना

- ब) 1 - ड, 2 - क, 3 - अ, 4 - ब
ड) 1 - ब, 2 - ड, 3 - क, 4 - अ

II गट 1

- 1) पीडीएस
- 2) श्वेतक्रांती
- 3) प्रादेशिक ग्रामीण बँक
- 4) निळी क्रांती

- अ) 1 - अ, 2 - ब, 3 - क, 4 - ड
क) 1 - क, 2 - ड, 3 - अ, 4 - ब

गट 2

- अ) सार्वजनिक वितरण प्रणाली
- ब) दुग्ध
- क) २६ सप्टेंबर
- ड) मत्स्यव्यवसाय

- ब) 1 - ड, 2 - क, 3 - ब, 4 - अ
ड) 1 - ब, 2 - ड, 3 - क, 4 - अ

क) खालील वाक्यासंबंधी योग्य पर्याय निवडा.

- I 1 कंत्राटी शेती प्रणाली ही सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमशील क्रियाकलाप आहे.
- 2 सेंद्रिय शेती प्रणाली रासायनिक विरहित आदाना वापर करण्याचा आग्रह धरते.

पर्याय :

- अ) दोन्हीही विधाने बरोबर आहेत.
- ब) दोन्हीही विधाने चूक आहेत.
- क) विधान एक बरोबर आणि विधान दोन चूक आहे.
- ड) विधान एक चूक आहे आणि विधान दोन बरोबर आहे.

SS-176

II 1. डॉ. नॉर्मन बोरलॉग यांना भारतातील हरित क्रांतीचे जनक म्हणून गौरवण्यात आले आहे.

2. सिंचन म्हणजे पिकांना पाण्याचा कृत्रिम वापर

अ) दोन्हीही विधाने बरोबर आहेत.

ब) दोन्हीही विधाने चूक आहेत.

क) विधान एक बरोबर आणि विधान दोन चूक आहे.

ड) विधान एक चूक आहे आणि विधान दोन बरोबर आहे.

प्र. 2 टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

i) भारतातील श्वेतक्रांती

ii) विनियमित बाजार

iii) बिगर-संस्थात्मक पत पुरवठ्याचे स्रोत

iv) भारतात निल क्रांती

v) भारतीय शेतीतील जैव-तंत्रज्ञान

vi) किसान क्रेडिट कार्ड योजना

प्र. 3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

i) प्रादेशिक ग्रामीण बँकांचे कृषी क्षेत्रातील महत्त्व विशद करा.

ii) नाबार्डच्या कार्याची चर्चा करा.

iii) सेंट्रिय शेतीचे महत्त्व विशद करा.

iv) भारतातील सार्वजनिक वितरण प्रणाली (पीडीएस) स्पष्ट करा.

प्र. 4 भारतीय अर्थव्यवस्थेत कृषी क्षेत्राची भूमिका सांगा.

[20]

किंवा

भारतीय शेतीतील दुसऱ्या हरितक्रांतीच्या गरजेची चर्चा करा.

SS - 324

Total No. of Pages : 6

Seat No.	

**M.A. (ECONOMICS) (NEP)
(SEMESTER-II)
EXAMINATION, APRIL, 2024
Financial Markets And Institutions
Sub. Code : 93632**

Day and Date : Saturday, 20-04-2024

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

- Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) All questions carry equal marks.

Q1) Fill in the blanks

[20]

- i) The risk that borrowers are unable to repay their loans on time is -----.
- A) Interest rate risk B) Currency risk
C) Credit risk D) Liquidity risk
- ii) Indian financial system comprises of -----.
- A) Organized Sector B) Unorganized Sector
C) Both Organized and Unorganized D) None of these
Sector
- iii) IBRD was established in -----.
- A) 1941 B) 1944
C) 1948 D) 1950
- iv) The Securities and Exchange Board of India was established in -----.
- A) 1992 B) 1988
C) 1990 D) 1991
- v) Exchange rates are determined in -----
- A) the money market B) the foreign exchange market
C) the stock market D) the capital market

vi) Which risk treatment technique is used by applying credit defaults swaps -----.

- A) Risk avoidance, reduction and transfer
- B) Risk Together
- C) Risk benefit
- D) None of these

vii) Match the following with four alternatives.

Group 1

Group 2

1. Money Market	a) Long term capital transitions.
2. SEBI	b) Insurance company.
3. LIC	c) Regulating the securities market.
4. Capital Market	d) Short term loan transitions.
-
a) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a	b) 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
c) 1-a, 2-d, 3-b, 4-c	d) 1-c, 2-d, 3-a, 4-b

viii) Match the following with four alternatives.

Group 1

Group 2

1. Credit risk	a) Bank of all central banks.
2. Exchange Rate	b) Stabilize exchange rates
3. IMF	c) Price of one currency expressed in another currency.
4. BIS	d) Probability of not repaying the loan obligation
-
a) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a	b) 1-a, 2-c, 3-d, 4-b
c) 1-b, 2-a, 3-d, 4-c	d) 1-b, 2-d, 3-a, 4-c

ix) Assertion (A) Central bank holds the foreign exchange reserves to influence exchange reate.

Reason (R) Selling and purchasing of foreign exchange influences the exchange rate.

- a) Both (A) and (R) are true.
- b) (A) is false, (R) is true
- c) Both (A) and (R) are false
- d) (A) is true, (R) is false.

SS - 324

x) Assertion (A) Central Bank purchase and self government securities according to conditions..

Reason (R) Central bank works as a banker to the government.

- a) Both A and R are true, and R is the correct explanation of A.
- b) Both A and R are true, but R is not the correct explanation of A.
- c) A is true but R is false.
- d) A is false but R is true.

Q2) Short notes (any four out of six).

[20]

- a) Types of Exchange Rates.
- b) EXIM bank.
- c) Functions of financial system.
- d) Capital Market.
- e) Bank for International Settlement.
- f) Risk Hedging Instruments.

Q3) Short answer questions (any two out of four).

[20]

- a) Explain the financial system and its relationship with economic development.
- b) Critically examine the functioning of the International Monetary Fund?
- c) Explain the functions of NABARD.
- d) State the nature and functions of foreign exchange market.

Q4) Long answer question (any one of two).

[20]

- 1) What is Money Market? Analyse the sub market of money market.
- 2) What is risk management? Explain the types of risks in details.

(मराठी रूपांतर)

- सुचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

Q1) बहुपर्यायी प्रश्न.

[20]

- i) कर्जदार त्यांच्या कर्जाची वेळेवर परतफेड करू शकत नसल्याची जोखीम म्हणजे -----.
- A) व्याजदर जोखीम B) चलन जोखीम
C) पत जोखीम D) तरलता जोखीम
- ii) भारतीय आर्थिक व्यवस्थेत -----.
- A) संघटित क्षेत्र B) असंघटित क्षेत्र
C) दोन्ही संघटित क्षेत्र आणि असंघटित क्षेत्र D) यापैकी नाही.
- iii) IBRD ची स्थापना -----.
- A) 1941 B) 1944
C) 1948 D) 1950
- iv) भारतीय रोखे व विनिमय महामंडळ (सेबी) ची स्थापना ----- मध्ये झाली.
- A) 1992 B) 1988
C) 1990 D) 1991
- v) विनिमय दर ----- मध्ये निर्धारित केले जातात.
- A) नाणे बाजार B) परकीय चलन बाजार
C) शेअर बाजार D) भांडवली बाजार
- vi) क्रेडिट डिफॉल्ट स्वॅप लागू करून ----- जोखीम उपचार तंत्र वापरले जाते.
- A) जोखीम टाळणे, कमी करणे आणि हस्तांतरण करणे B) एकत्र जोखीम
C) जोखीम लाभ D) यापैकी नाही.

SS - 324

vii) खालील पर्यायांसह जोड्या जुळवा

A)

गट - 1

गट - 2

1. नाणे बाजार
2. सेबी
3. एल. आय. सी.
4. भांडवली बाजार

- अ) दीर्घकालीन भांडवली संक्रमणे
- ब) विमा कंपनी
- क) रोखे बाजाराचे नियमन करणे
- ड) अल्पकालीन कर्ज संक्रमण

a) 1-ड, 2-क, 3-ब, 4-अ

b) 1-ब, 2-क, 3-ड, 4-अ

c) 1-अ, 2-ड, 3-ब, 4-क

d) 1-क, 2-ड, 3-अ, 4-ब

viii) खालील चार पर्यायांसह जोड्या जुळवा

गट - 1

गट - 2

1. पत जोखीम
2. विनिमय दर
3. आंतरराष्ट्रीय नाणे निधी
4. आंतरराष्ट्रीय व्यवहारपूर्ती बँक

- अ) सर्व केंद्रीय बँकांची बँक
- ब) विनिमय दर स्थिर करा.
- क) एका चलनाची किंमत दुसऱ्या चलनात व्यक्त केली जाते.
- ड) कर्जाच्या दायित्वाची परतफेड न करण्याची शक्यता.

a) 1-ड, 2-क, 3-ब, 4-अ

b) 1-अ, 2-क, 3-ड, 4-ब

c) 1-ब, 2-अ, 3-ड, 4-क

d) 1-ब, 2-ड, 3-अ, 4-क

ix) प्रतिपादन (A) - केंद्रीय बँकेकडे विनिमय दरावर परिणाम करण्यासाठी परकीय चलन साठा असतो.

कारण (R) - परकीय चलनाची विक्री आणि खरेदीचा विनिमय दरावर परिणाम होतो.

- अ) (A) आणि (R) दोन्ही सत्य आहेत.
- ब) (A) खोटे आहे, (R) खरे आहे.
- क) (A) आणि (R) दोन्ही खोटे आहेत.
- ड) (A) खरे आहे, (R) खोटे आहे.

x) प्रतिपादन (A) - केंद्रीय बँक अटीनुसार सरकारी रोख्यांची खरेदी आणि विक्री करते.

कारण (R) - केंद्रीय बँक सरकारसाठी बँकर म्हणून काम करते.

- अ) (A) आणि (R) दोन्ही सत्य आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे.
- ब) (A) आणि (R) दोन्ही सत्य आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही.
- क) (A) सत्य आहे पण (R) खोटे आहे.
- ड) (A) सत्य आहे पण (R) सत्य आहे.

SS - 324

[20]

Q2) टिपा लिहा (सहा पैकी कोणतेही चार).

- 1) विनिमय दरांचे प्रकार.
- 2) एक्झिम बँक.
- 3) वित्तीय व्यवस्थेची कार्ये.
- 4) भांडवल बाजार
- 5) आंतरराष्ट्रीय व्यवहारपूर्ती बँक.
- 6) जोखीम बचाव साधने.

Q3) लघुत्तरी प्रश्न (चार पैकी कोणतेही दोन) .

[20]

- 1) वित्तीय व्यवस्था आणि तिचा आर्थिक विकासाशी असलेला संबंध स्पष्ट करा.
- 2) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीच्या कार्यपद्धतीचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- 3) नाबार्डची कार्ये स्पष्ट करा.
- 4) परकीय चलन बाजाराचे स्वरूप आणि कार्ये सांगा.

Q4) दिर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी कोणताही एक) .

[20]

- A) नाणे बाजार म्हणजे काय? नाणे बाजाराच्या उपबाजाराचे विश्लेषण करा.
- B) जोखीम व्यवस्थापन म्हणजे काय? जोखीमचे प्रकार तपशीलात स्पष्ट करा.

Seat No.	

M.A. (NEP-1) (SEMESTER-II)
EXAMINATION, APRIL, 2024
ECONOMICS

Financial Markets and Institutions
Sub. Code : 89242

Day and Date : Monday, 29-04-2024

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

- Instructions :** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate marks.

Q1) A) Fill in the blanks

[10]

- 1) National stock exchange operations are divided into ----- and capital market segment.

A) Wholesale debt market	B) Money market
C) Secondary market	D) None of these
- 2) SIDBI was established in -----

A) 1990	B) 1991
C) 1992	D) 1993
- 3) IBRD was established in -----

A) 1941	B) 1944
C) 1948	D) 1950
- 4) The Securities and Exchange Board of India was established in -----

A) 1992	B) 1988
C) 1990	D) 1991
- 5) Which risk treatment technique is used by applying credit defaults swaps?

A) Risk avoidance, reduction and transfer.	B) Risk together.
C) Risk benefit.	D) None of these.

P.T.O.

B) Answer in one or two Sentence. [10]

- 1) When was NABARD established?
- 2) What is meant by foreign exchange rate?
- 3) Who maintains the foreign exchange reserves in India?
- 4) What is liquidity risk?
- 5) Define money market.

Q2) A) Explain the financial system and its relationship with economic development. [20]

OR

B) Give the analysis of financial instruments of capital market.

Q3) A) Explain the nature and functions of foreign exchange market in details. [20]

OR

B) Explain the risk assessment tools and techniques in financial markets.

Q4) Short answers (any Four out of Six) : [20]

- 1) Refinance Institutions.
- 2) Types of Risks.
- 3) Importance of International financial system.
- 4) Money Market.
- 5) Development Financial Institutions.
- 6) Define money market.

[20]

(मराठी रूपांतर)

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

Q1) A) संकल्पना स्पष्ट करा (कोणत्याही पाच).

[10]

- 1) राष्ट्रीय प्रतिभूती विनिमय व्यवहार ----- आणि भांडवल बाजार विभागात विभागली जातात.

अ) संपूर्ण विक्री कर्ज बाजार	ब) नाणे बाजार
क) दुय्यम बाजार	ड) यापैकी काहीही नाही
- 2) सिडबीची स्थापना ----- मध्ये झाली.

अ) 1990	ब) 1991
क) 1992	ड) 1993
- 3) IBRD ची स्थापना ----- .

अ) 1941	ब) 1944
क) 1948	ड) 1950
- 4) सिक्युरिटीज अँड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडियाची स्थापना ----- मध्ये झाली.

अ) 1992	ब) 1988
क) 1990	ड) 1991
- 5) क्रेडिट डिफॉल्ट अदलाबदल करून कोणते धोकादायक व्यवस्थापन तंत्र वापरले जाते, त्यास ----- म्हणतात.

अ) जोखीम टाळणे, जोखीम कमी, जोखीम हस्तांतरण	ब) जोखीम एकत्रीकरण
क) जोखीम नफा	ड) यापैकी एकही नाही

B) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे द्या.

[10]

- 1) नाबार्डची स्थापना केव्हा झाली?
- 2) परकीय चलन दर म्हणजे काय?
- 3) भारतातील परकीय चलनाचा साठा कोण सांभाळतो?
- 4) तरलता धोका काय आहे?
- 5) मनी मार्केटची व्याख्या करा.

Q2) अ) वित्तीय व्यवस्था आणि तिचा आर्थिक विकासाशी असलेला संबंध स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

ब) भांडवली बाजाराच्या आर्थिक साधनांचे विश्लेषण द्या.

Q3) अ) परकीय चलन बाजाराचे स्वरूप आणि कार्ये तपशीलवार सांगा.

[20]

किंवा

ब) आर्थिक बाजारपेठेतील जोखीम मूल्यांकन साधने आणि तंत्रे स्पष्ट करा.

Q4) टिपा लिहा (सहापैकी कोणतेही चार).

[20]

- 1) पुनर्वित्त संस्था.
- 2) जोखमीचे प्रकार.
- 3) आंतरराष्ट्रीय वित्तीय प्रणालीचे महत्त्व.
- 4) नाणेबाजार.
- 5) विकासात्मक वित्तीय संस्था
- 6) सेबीची भूमिका.

Seat No.	

M.A. (Part - I) (SEMESTER - II)**Examination, April 2024****Economics****Contribution of Nobel Laureates to Economics (NEP - 2.0)****Sub. Code : 93627****Day and Date : Monday, 22/04/2024****Total Marks : 40****Time : 2:30 p.m. to 4.30 p.m.****Instructions : 1) All questions are compulsory.****Q1) Multiple choice questions.****[10]**

A) Choose the correct alternative for filling in the blank.

1) Simon Kuznets received Nobel prize in _____ for his imperially founded interpretation of economic growth.

A) 1945

B) 1962

C) 1971

D) 1985

2) _____ shared the Nobel Memorial Prize in 1990, along with H. Markowitz and W. F. Sharpe.

A) Merton H. Miller

B) J. M. Keynes

C) J. B. Say

D) Milton Friedman

3) _____ received the Nobel Memorial Prize for his research on consumption analysis, monetary history and theory and the complexity of stabilization policy.

A) Merton Miller

B) Milton Friedman

C) R. Sollow

D) W. Leontief

B) Choose the right option for the match the pair.

Group A	Group B
1) Robert Solow	A) 1976
2) Waily Leontief	B) 1985
3) Milton Friedman	C) 1973
4) Franco Modigliani	D) 1987
A) 1-A, 2-C, 3-D, 4-B	B) 1-D, 2-C, 3-B, 4-A
C) 1-D, 2-C, 3-A, 4-B	B) 1-C, 2-B, 3-D, 4-A

C) Choose the correct option for given statements.

- 1) James Tobin contributed to the development of key ideas in the Keynesian economics.
 - 2) William F. Sharpe was one of the originators of the capital asset model (CAPM).
- A) Statement 1 is True/correct and Statement 2 is false/incorrect.
 - B) Statement 2 is True/correct and Statement 1 is false/incorrect.
 - C) Both statements are True/Correct.
 - D) Both statements are False/Incorrect.

Q2) Short Notes. (any two out of four)

[10]

- 1) Atrthur Lewis - Dual Sector Model
- 2) Theodore W. Schultz
- 3) Myron S. Scholes
- 4) Life Cycle Hypothesis

Q3) Long answer question. (Any one out of two)

[20]

- 1) Explain the Kuznets Curve theory, its importance and criticism in detail.
- 2) Take a review of contribution of Robert Mundell in the development of economics.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

Q1) बहुपर्यायी प्रश्न.

[10]

A) रिकाम्या जागेसाठी योग्य पर्याय निवडा.

1) सायमन कुझनेटस् यांना आर्थिक वाढीचे अनुभवपूर्वक स्थापीत केलेले विश्लेषणासाठी..... साली नोबल पारितोषिक मिळाले.

A) 1945

B) 1962

C) 1971

D) 1985

2) यांना 1990 सालाचे नोबेल पारितोषिक एच. मार्कोवित्झ आणि डब्ल्यू. एफ. शार्पे यांच्यासह मिळाले.

A) मर्टन मिलर

B) जे. एम. केन्स

C) जे. बी. से

D) मिल्टन फ्रिडमन

3) यांना उपभोग विश्लेषण, मौद्रिक इतिहास आणि सिद्धांत आणि स्थिरीकरण धोरणाची जटीलता संशोधनासाठी नोबेल पारितोषिक मिळाले.

A) मर्टन मिलर

B) मिल्टन फ्रिडमन

C) आर. सोलो

D) डब्ल्यू. लिओनटीफ

B) जोडी जुळविण्यासाठी बरोबर पर्याय निवडा.

गट अ

गट ब

1) रॉबर्ट सोलो

A) 1976

2) वॅस्ली लिओन्टीफ

B) 1985

3) मिल्टन फ्रिडमन

C) 1973

4) फ्रॅन्को मॉडीगलीनी

D) 1987

A) 1-A, 2-C, 3-D, 4-B

B) 1-D, 2-C, 3-B, 4-A

C) 1-D, 2-C, 3-A, 4-B

B) 1-C, 2-B, 3-D, 4-A

C) खालील दोन विधानांसाठी योग्य पर्याय निवडा.

- 1) केनेशियन अर्थशास्त्राच्या विकासामध्ये जेम्स टॉबिन यांनी योगदान दिले आहे.
- 2) विलीयम एफ. शार्ले हे भांडवल मालमत्ता प्रतिमानाच्या (CAPM). उगमकर्त्यांपैकी एक आहेत.
 - A) पहिले विधान बरोबर/सत्य आहे आणि दुसरे विधान चुक/असत्य आहे.
 - B) दुसरे विधान बरोबर/सत्य आहे आणि पहिले विधान चुक/असत्य आहे.
 - C) दोन्ही विधाने बरोबर/सत्य आहे.
 - D) दोन्ही विधाने चुक/असत्य आहे.

Q2) टिपा लिहा. (चार पैकी कोणत्याही दोन)

[10]

- 1) ऑर्थर लविस . द्विक्षेत्रीय प्रतिमा
- 2) थिओडर डब्ल्यू. शुल्झ
- 3) मिरान एस. स्कोलेस
- 4) जिवन चक्र गृहित

Q3) दिर्घोत्तरी प्रश्न. (दोन पैकी कोणताही एक)

[20]

- 1) कुझनेट वक्र सिद्धांत, त्याचे महत्त्व आणि टिका सविस्तर स्पष्ट करा.
- 2) रॉबर्ट मुंडेल यांचे अर्थशास्त्राच्या विकासातील योगदान स्पष्ट करा.

